
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Mas Duran, Marc; López-Roldán, Pedro, dir. Anàlisi comparada sobre la mobilitat social intergeneracional a Espanya. 2025. (Grau en Sociologia)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/321268>

under the terms of the license

Treball de final de grau:
Anàlisi comparada sobre la
mobilitat social
intergeneracional a Espanya

Marc Mas Duran

Sociologia

José Pedro López Roldán

Universitat Autònoma de Barcelona

2024/2025

Agraïments:

Vull expressar el meu més sincer agraïment a la meva tutora de pràctiques, l'Eulàlia, per oferir-me un espai on poder desenvolupar la meva feina i per la seva inestimable ajuda amb les eines d'anàlisi estadístic. També vull agrair profundament al meu tutor del TFG, Pedro, pels seus valuosos consells i orientació. A tots dos, gràcies per la vostra paciència i suport durant tot aquest procés.

A la gent que també m'ha donat suport i motivació per completar els estudis, gràcies per la vostra confiança i els vostres consells, els vostres ànims constants m'han ajudat a continuar amb el treball i a superar els reptes que han anat sorgint. Mai és massa tard per canviar de rumb i començar de nou.

0. Índex

1. Introducció	1
1.1 Objectius.....	2
2. Marc teòric	3
2.1 Introducció al concepte de mobilitat social	3
2.2 Perspectives teòriques sobre la mobilitat social	4
2.2.1 Generacions de recerca en estratificació social i mobilitat.....	4
2.2.2 Teories clàssiques sobre mobilitat social.....	5
2.3 Tipus de mobilitat social.....	6
2.3.1 Mobilitat social intergeneracional	6
2.3.2 Mobilitat social intrageneracional	7
2.4 Importància de l'estudi de mobilitat social en una societat democràtica ...	7
2.4.1 Gènere i mobilitat social	8
3. Metodologia	10
3.1 Delimitació de les unitats d'anàlisi.....	11
3.2 Hipòtesis	12
3.3 Operativització de les variables	13
3.3.1 Classes socials	13
3.3.2 Tipus de mobilitat.....	14
3.3.3 Ocupació dominant dels pares.....	14
3.3.4 Ocupació de l'entrevistat.....	14
3.3.5 Categories excloses	15
4. Anàlisi sobre la mobilitat social (H1)	16
4.1 Distribució de les categories ocupacionals	16
4.2 Tipus de mobilitat	20

4.3 Models estadístics.....	23
4.3.1 Model de regressió logística ordinal	23
4.2 Model de regressió multinomial (alternativa).....	23
5. Anàlisi sobre la influència de l'educació.....	27
5.1 Distribució del nivell educatiu.....	27
5.2 El pes de l'educació en la mobilitat social.....	30
5.3 Interpretació conjunta i tipus de mobilitat.....	33
6. Anàlisi per CCAA (H3)	35
6.1 Tipus de mobilitat segons CCAA	36
6.2 Tipus de mobilitat segons gènere i CCAA	42
7. Discussió.....	45
7.1 Contextualització	45
7.2 Limitacions i aplicacions.....	46
7.3 Gènere.....	47
8. Conclusions.....	49
La mobilitat social intergeneracional a Espanya està fortament condicionada per l'origen de classe (H1)	49
L'educació actua com el principal mecanisme d'ascens social, però també com a vehicle de reproducció (H2)	49
Existeixen diferències territorials notables en la mobilitat social (H3) Tot i que la descendència d'un teixit més urbà o agrari no és un indicador decisiu en l'estudi de la mobilitat social ascendent.....	51
Les dades d'aquest treball evidencien que ni el sistema educatiu ni el mercat laboral apareixen com espais completament neutres on l'origen social no tingui cap pes, malgrat el paper crucial de l'educació com a via potencial d'ascens	52
9. Bibliografia	54
10. Annex	56

1. Introducció

Els canvis accelerats que vivim a conseqüència de la globalització, les noves tecnologies, les plataformes digitals i altres factors estan generant transformacions profundes en l'àmbit laboral. L'objectiu d'aquest projecte és, per tant, no només analitzar i dimensionar aquesta dinàmica de transformació, tot identificant els factors que la poden estar condicionant, sinó també examinar com ha impactat en les famílies del nostre país en els darrers anys, especialment pel que fa a la mobilitat social, tant en les trajectòries vitals dels individus com en relació amb les generacions precedents.

Aquest treball parteix d'aquesta inquietud per entendre com les transformacions estructurals dels últims anys han afectat l'estructura social i les oportunitats de mobilitat dins la societat espanyola. Pretenc analitzar si el sistema actual permet la promoció social o, al contrari, tendeix a reproduir les desigualtats d'origen, posant especial atenció a les diferències segons el context territorial, generacional i educatiu.

El treball està orientat a desenvolupar-se en funció d'una base de dades creada a partir dels Baròmetres del Centre d'Investigacions Sociològiques.

En primera instància, es busca desenvolupar un marc teòric que descrigui amb precisió els conceptes claus que engloba aquest treball, i a partir d'aquest formular les hipòtesis que es voldran contrastar posteriorment.

A partir dels resultats de l'anàlisi d'aquesta base de dades, es busca comprendre els patrons de mobilitat social presents en la dimensió intergeneracional, per a finalment contrastar les hipòtesis inicials i extreure'n les conclusions adequades.

1.1 Objectius

L'objectiu principal que es planteja en aquest treball és analitzar la mobilitat social a Espanya, utilitzant les dades del Baròmetre del CIS per comprendre fins a quin punt el sistema social permet el canvi de posició socioeconòmica.

Si volem buscar objectius més específics, el treball segueix aquestes fites:

- Explorar el fenomen de la mobilitat social i assentar unes bases teòriques que ens ajudin a entendre les característiques específiques que prenen forma en el cas espanyol.

- Determinar en quina mesura es veu influenciada la posició socioeconòmica dels individus respecte al mateix nivell dels seus progenitors.

- Distingir les característiques principals que adopta la mobilitat social segons el nivell educatiu assolit i la comunitat autònoma de residència, per tal d'identificar patrons territorials i formatius que condicionin les oportunitats de canvi social.

- Contemplar la importància i la implicació de les dades que es presentaran al treball i descobrir les possibles aplicacions, així com obrir la porta a futures línies de recerca més concretes o comparatives, sigui en l'àmbit territorial, interseccional o metodològic.

- Finalment, també reconèixer les limitacions pròpies de l'anàlisi a partir de dades secundàries, especialment en relació amb variables clau com el gènere, l'edat o l'origen migratori, que no han pogut ser incorporades, però que poden tenir un impacte rellevant en la mobilitat social.

2. Marc teòric

2.1 Introducció al concepte de mobilitat social

La mobilitat social és un tema central en la sociologia, ja que permet analitzar la relació entre els esquemes de desigualtat i els sistemes econòmics, així com la tensió entre la reproducció i el canvi social.

«La movilidad social implica el cambio en la posición en que se encuentra un individuo en la estructura social (ya sea respecto a sus antecesoros o respecto a sí mismo a lo largo de su vida), y constituye un fenómeno fundamentalmente moderno.» (Vanoli, 2020)

Quan ens referim al fet que és un fenomen intrínsecament modern, ens basem en el fet que a les societats premodernes el moviment era gairebé impossible a causa de l'estricta herència de l'origen social. Les revolucions modernes, amb la postulació de la llibertat i igualtat formal, van fer possible i van legitimar l'aspiració a la mobilitat social com a camí cap al benestar i l'ascens social (Vanoli, 2021)

Aquest fenomen es produeix en totes les societats amb diferents graus d'intensitat i reflecteix processos de canvi i transformació. Quan la posició social d'una persona en un moment determinat de la seva vida difereix de la seva classe social d'origen (és a dir, aquella assignada pel seu entorn familiar), parlem de mobilitat social intergeneracional. En canvi, quan la posició social es transmet sense canvis entre generacions, es coneix com a reproducció social, herència o immobilitat.

2.2 Perspectives teòriques sobre la mobilitat social

2.2.1 Generacions de recerca en estratificació social i mobilitat

Segons Treiman, Ganzeboom i Ultee, podem identificar tres generacions de recerca en estratificació social i mobilitat en el seu primer treball (1991), cadascuna caracteritzada per diferents mètodes de recollida de dades, mesurament, models analítics i problemes de recerca. Així i tot, en el treball posterior de Ganzeboom amb Treiman (2000) descriuen el naixement d'una quarta generació durant la dècada dels 90, més centrada en la comparació internacional i l'entorn institucional.

Primera Generació: Els estudis inicials (post-Segona Guerra Mundial) centrada en taules de mobilitat bivariades, amb una atenció especial a la mobilitat ocupacional. Es van realitzar enquestes nacionals en diversos països, com Anglaterra, Dinamarca i Japó, i es van desenvolupar escales de prestigi ocupacional. No obstant això, la comparabilitat entre estudis era limitada a causa de les diferents classificacions ocupacionals utilitzades.

Segona Generació: Aquesta generació va estar dominada pels models de *status attainment* (assoliment d'estatus), introduïts per Blau i Duncan (1967). Aquests models van permetre analitzar la influència de l'educació i l'ocupació dels pares en l'ocupació dels fills. Es va observar que l'educació era un factor més important que l'ocupació dels pares en la determinació de l'estatus ocupacional dels fills, tot i que també es va constatar que l'educació era un vehicle important per a la reproducció social.

Tercera Generació: Aquesta generació es va centrar en models loglineals per analitzar la mobilitat ocupacional. Els investigadors van desenvolupar models que permetien distingir entre mobilitat absoluta i mobilitat relativa (fluïdesa social). Es va concloure que els patrons de mobilitat intergeneracional varien poc entre països industrialitzats, tot i que hi ha algunes excepcions, com Suècia i els Estats Units, que mostren una mobilitat relativa més alta.

Quarta generació: Aquesta generació es caracteritza per un enfocament més ampli que inclou la influència de l'entorn social i institucional en els resultats de la mobilitat. Aquesta generació busca integrar tant les tècniques quantitatives com les qualitatives, i això millora la comprensió dels processos de mobilitat social, amb un enfocament més integrat i comparatiu que busca abordar les complexitats dels processos de mobilitat en un context global.

2.2.2 Teories clàssiques sobre mobilitat social

L'anàlisi de la mobilitat social s'ha transformat amb el pas del temps, marcat pels canvis en els àmbits econòmic, polític i socials.

En moments històrics diferents i vinculades a contextos específics, han aparegut tres teories fonamentals que expliquen la mobilitat social.

El funcionalisme sosté que la mobilitat social és necessària per a la cohesió social i l'eficiència econòmica, ja que permet als individus més talentosos ascendir a posicions més altes en la jerarquia social. Aquesta perspectiva es reflecteix en les discussions sobre com la industrialització i el desenvolupament econòmic promouen la mobilitat social.

“Parsons ha sido el fundador y máximo exponente de este paradigma. Este autor no está pensando en el concepto de clase social(...) Para él el acento está puesto en el sistema social y sus necesidades.”(Pla, 2013).

La teoria del conflicte sosté que la mobilitat social és limitada per les estructures de poder i les desigualtats existents, i que les elits mantenen el seu estatus a través de mecanismes de reproducció social. Aquesta perspectiva es reflecteix en les discussions sobre la immobilitat excessiva i la transferència d'avantatges intergeneracionals.

“Dentro de estas teorías en general, el concepto de clase social permite ubicar a los sujetos en un lugar determinado dentro de una estructura social determinada, y reconocer las relaciones y mecanismos de control, conflicto y lucha que se generan entre las diferentes clases” (Pla, 2013).

El reproductivisme, associat amb teòrics com Bourdieu, sosté que les estructures socials es reproduïxen a través de mecanismes culturals i educatius. Aquesta perspectiva es reflecteix en les discussions sobre el paper de l'educació en la transmissió intergeneracional de l'avantatge.

“Bourdieu argued that the privilege accorded to those who hold cultural capital is a key means of reproducing the power of the ruling classes. People with the “wrong” cultural attributes have difficulty attaining the same privileged status or the same ability move freely within a social milieu. Cultural capital becomes a key measure of distinction between social strata” (Little, 2023).

Així doncs, la classe social és un concepte central tant en les teories clàssiques de Marx i Weber com en el paradigma funcionalista, tot i que cadascun l'aborda des de perspectives diferents pel que fa a l'origen i la funció de les desigualtats i la mobilitat social.

2.3 Tipus de mobilitat social

2.3.1 Mobilitat social intergeneracional

La mobilitat social intergeneracional fa referència, en canvi, als canvis en l'estatus socioeconòmic d'una persona respecte al dels seus pares i és fonamental per entendre com es reproduceix o es transforma l'estructura social al llarg del temps. Els estudis de mobilitat intergeneracional se centren a analitzar com la posició social dels pares influeix en la dels fills, i si existeixen oportunitats reals per a l'ascens social. Si analitzem la mobilitat social intergeneracional des d'una perspectiva macrosociològica i estadística, l'objectiu és determinar fins a quin punt la classe social d'origen influeix en la posició final de les persones.

“La movilidad social intergeneracional es clave para evaluar la rigidez de las estructuras sociales y la transmisión de desigualdades entre generaciones” (Fachelli & López-Roldán, 2021).

Aquesta mobilitat no tan sols es veu afectada per les estructures socials, familiars i laborals sinó que també es pot veure afectada per les xarxes socials, relacions i educació, que poden actuar com un ascensor social.

En alguns països, el sistema educatiu actua com un mecanisme d'igualació d'oportunitats, mentre que en d'altres reforça les desigualtats preexistents. Això es pot observar en països amb sistemes educatius altament estratificats, on les possibilitats d'ascens social estan limitades per l'origen socioeconòmic.

No obstant això, encara hi ha barreres significatives en moltes societats que dificulten la igualtat d'oportunitats.

“Malgrat les transformacions estructurals, la influència de l'origen familiar encara és un determinant important de l'estatus ocupacional.” (Traduït de Treiman & Ganzeboom, 2000).

2.3.2 Mobilitat social intrageneracional

La mobilitat social intrageneracional fa referència al canvi en la posició social d'un individu al llarg de la seva vida. Aquest tipus de mobilitat és important per entendre com els individus es mouen dins de l'estructura social durant la seva trajectòria laboral i vital.

Aquest tipus de mobilitat està fortament vinculada a factors com l'educació contínua, la flexibilitat del mercat laboral i l'estructura econòmica d'un país. Alhora, permet analitzar l'abast de les polítiques públiques econòmiques i ocupacionals.

"The main role of education is to promote social mobility; but at the same time a majority of what social reproduction there is is transmitted through education, so education is also the main vehicle of social reproduction."(Ganzeboom, Treiman i Ultee, 1991)

Les teories funcionalistes tendeixen a veure aquesta mobilitat com un reflex del mèrit individual, mentre que les perspectives marxistes i weberianes emfatitzen el paper de les estructures socials i les relacions de poder en la determinació de les oportunitats de mobilitat (Pla, 2013)

Alguns dels altres factors a considerar a l'hora d'estudiar la mobilitat social intrageneracional a les societats modernes en són el context econòmic, el nivell educatiu, el sector laboral, les polítiques públiques, el gènere i l'origen familiar. Durant períodes d'expansió econòmica, hi ha més oportunitats d'ascens, mentre que en temps de recessió moltes persones experimenten descensos en la seva posició socioeconòmica.

Així mateix, la digitalització i l'automatització han creat noves trajectòries de mobilitat, tot i que també han contribuït a la precarització d'alguns sectors laborals.

Les societats postindustrials han incrementat les oportunitats de mobilitat intrageneracional, però aquestes oportunitats no són distribuïdes de manera equitativa (Treiman & Ganzeboom, 2000).

Això significa que certes professions i grups socials tenen més capacitat per millorar el seu estatus durant la seva vida que d'altres.

2.4 Importància de l'estudi de mobilitat social en una societat democràtica

L'estudi de la mobilitat social és fonamental en una societat democràtica perquè està directament relacionat amb valors essencials com la igualtat d'oportunitats, la justícia social i la cohesió social.

Les teories funcionalistes han dominat l'estudi de la mobilitat social, assumint que les societats modernes són obertes i meritocràtiques, on els individus poden ascendir socialment segons el seu esforç i capacitat. No obstant això, les perspectives marxistes i weberianes critiquen aquesta visió, argumentant que les estructures socials i les desigualtats de classe limiten les oportunitats reals de mobilitat (Pla, 2013). Aquesta perspectiva ignora les desigualtats estructurals i les barreres que impedeixen la mobilitat social, com ara l'accés desigual a l'educació, el treball i altres recursos. Per això el tema ha estat menyspreat en el camp de la sociologia per la seva associació amb una visió política que assumeix que els individus tenen oportunitats de moure's entre classes socials de manera meritocràtica (Pla, 2013).

L'anàlisi de la mobilitat social permet identificar si aquesta igualtat d'oportunitats és real o si hi ha barreres estructurals que impedeixen l'ascens social de certs grups.

“Que las posiciones sociales se asignen en función del mérito y no la herencia supone empíricamente que origen y posición social no se encuentren asociados. Es decir, que todos los individuos tengan las mismas oportunidades de llegar a cada posición social, sin importar el origen del que partan.” (Carabaña, 1980).

Una societat democràtica no només ha de permetre l'ascens social, sinó que també ha d'assegurar que aquest depengui del mèrit i no de factors com la classe social d'origen. Sense mobilitat social, la democràcia corre el risc de convertir-se en un sistema on les desigualtats es perpetuen i es consoliden privilegis hereditaris, en lloc de basar-se en la justícia i la meritocràcia.

2.4.1 Gènere i mobilitat social

L'anàlisi de la mobilitat social ha de tenir en compte la dimensió de gènere perquè homes i dones no experimenten les mateixes oportunitats ni obstacles en l'ascens social, el gènere és un factor determinant en l'accés a l'educació, el mercat laboral i la distribució dels rols familiars, i això afecta la mobilitat tant intergeneracional com intrageneracional.

La integració del gènere en els estudis de mobilitat social és essencial per a una comprensió més precisa de la reproducció social. Aquesta integració planteja reptes teòrics i metodològics, com la necessitat de considerar tant els individus com les llars com a unitats d'anàlisi, i la importància de distingir entre mobilitat absoluta i mobilitat relativa per comprendre millor els efectes del gènere en la mobilitat social (Vanoli Imperiale, 2021)

La inclusió de les dones en els estudis de mobilitat social és essencial per entendre la realitat social completament.

3. Metodologia

La mobilitat absoluta i relativa són dues perspectives fonamentals per analitzar la mobilitat social, tant dins d'una mateixa generació com entre diferents generacions. La mobilitat relativa es focalitza en la probabilitat que té una persona d'arribar a una altra classe social venint d'una altra, independentment de les transformacions globals del mercat de treball o de l'estructura ocupacional, mentre que la mobilitat absoluta examina els canvis en l'estatus social d'un individu sense comparacions externes. L'estudi d'ambdues dimensions permet una comprensió més completa dels patrons de mobilitat social i de les oportunitats existents en una societat.

"La comprensión de la movilidad social es fundamental para analizar las oportunidades de ascenso y las desigualdades en la sociedad actual" (López-Roldán & Fachelli, 2015).

Mobilitat absoluta: Es refereix al canvi en la posició social entre generacions. Els autòctons mostren una mobilitat ascendent més alta, mentre que els immigrants presenten una mobilitat descendent significativa. "La movilidad absoluta se mide por la capacidad de un individuo para cambiar de clase social, independientemente de las condiciones de los demás" (Fachelli & López-Roldán, 2015).

La mobilitat absoluta intrageneracional es pot observar quan un individu experimenta un augment o disminució en la seva posició social al llarg de la seva vida, independentment de com es compari amb altres. La mobilitat absoluta intergeneracional implica comparar la posició social d'una generació amb la següent, sense tenir en compte la posició relativa. Això pot incloure canvis en els ingressos mitjans d'una família a través de les generacions, independentment de la classe social.

Mobilitat relativa: es refereix a les diferències en les probabilitats d'assolir determinades posicions socials en funció de la classe social d'origen, un cop neutralitzat l'efecte dels canvis estructurals del mercat de treball. En aquest sentit, la mobilitat relativa mesura fins a quin punt l'origen social condiona les oportunitats reals d'ascens o descens en l'estructura social, aïllant les variacions que es deuen a l'evolució de l'estructura ocupacional. Els immigrants mostren una major rigidesa social, és a dir, menys oportunitats de millorar la seva posició social en comparació amb els autòctons.

"La movilidad relativa se fundamenta en la comparación entre las posiciones sociales, reflejando las dinámicas de desigualdad" (Fachelli & López-Roldán, 2015).

3.1 Delimitació de les unitats d'anàlisi

El Baròmetre del CIS recull informació sobre l'estructura social, incloent-hi dades sobre ocupació, educació i nivell socioeconòmic, que són essencials per analitzar la mobilitat social.

L'enquesta realitzada pren lloc a tot el territori Espanyol inclosos Ceuta i Melilla, i comprèn mensualment a 2.500 adults de 256 municipis i 49 províncies.

Per a la realització d'aquest treball s'han inclòs les dades de més de 50 Baròmetres compresos entre 2013 i 2018, creant una base de dades de més de 130.000 casos.

En concret, les variables ocupacionals amb les quals treballarem són les que donen resposta a aquestes preguntes:

“Cuando Ud. tenía 16 años, ¿podría decirme, por favor, cuál era la ocupación de su padre?”

“Cuando Ud. tenía 16 años, ¿podría decirme, por favor, cuál era la ocupación de su madre?”

D'aquesta manera, definiré una variable que reflecteixi l'estatus ocupacional més rellevant dins el nucli familiar dels progenitors de l'entrevistat.

Considerar l'ocupació més alta dels pares és clau en l'anàlisi de la mobilitat social perquè reflecteix millor els recursos i les condicions socioeconòmiques del context familiar d'origen. Ganzeboom, Treiman i Ultee (1991) assenyalen que limitar-se a una sola figura parental pot conduir a una subestimació de la influència familiar, i que utilitzar l'estatus ocupacional més alt proporciona una aproximació més acurada del potencial d'influència intergeneracional, especialment quan les dades sobre les mares són incompletes o poc comparables.

La resta de variables fan referència a l'ocupació de l'entrevistat, el seu nivell d'estudis, i la comunitat autònoma espanyola d'on procedeix.

3.2 Hipòtesis

Hipòtesis	Descripció	Variables rellevants	Mètode de contrast
H1: Hi ha una relació important entre la classe social d'origen i la classe social destí.	És habitual que les persones mantinguin una posició ocupacional similar a la dels seus pares, tot i que també es donen casos de mobilitat ascendent i descendent.	-Categoria ocupacional dominant dels pares. -Categoria ocupacional de l'entrevistat	Test de línies paral·leles (ordinal) Regressió logística multinomial (Comparació de coeficients significatius i <i>Odds-ratio</i>) Interacció origen*destí
H2: L'educació actua com a intermediària entre l'origen social i la destinació ocupacional, i la categoria d'origen (ocupació dels pares) condicionen el nivell d'estudis exercit.	L'educació mitiga l'efecte de l'origen social i facilita la mobilitat ascendent, encara que el nivell educatiu es veurà condicionat per l'origen ocupacional familiar.	- Categoria ocupacional dels pares -Nivell educatiu de l'entrevistat -Categoria ocupacional de l'entrevistat	Comparació de r^2 i línies paral·leles Regressió logística multinomial (Comparació de coeficients significatius i <i>Odds-ratio</i>) Interacció origen*educació Interacció educació*destí
H3: Els patrons de mobilitat social varien de manera significativa entre les diferents comunitats autònomes d'Espanya, la mobilitat social ascendent és més comuna en comunitats més urbanes però menys en regions rurals	Les comunitats urbanes (Madrid, Catalunya) presenten més mobilitat ascendent que les rurals (Astúries, Extremadura).	-Tipus de mobilitat de l'entrevistat (ascendent/herència/descendent) -CCAA de l'entrevistat	Test χ^2 Gràfics de barres per regió Comparació de les diferències netes de mobilitat social per CCAA

3.3 Operativització de les variables

3.3.1 Classes socials

Per a poder analitzar la mobilitat amb les dades recollides pel baròmetre, hem de triar una forma d'assignar classes socials entorn de la variable considerada, en aquest cas, és l'ocupació de l'entrevistat alhora que la dels seus pares, per tant, busquem recodificar les variables relatives a l'ocupació cap a una variable que descrigui la posició social de l'individu.

L'escala que he trobat més adequada segons la variable "ocupació" és l'escala EGP7 teoritzada per Erikson, Goldthorpe i Portocarrero, utilitzada per a categoritzar a les persones en classes o posicions socials segons la seva situació dins el mercat laboral, considerant en primera instància la seva ocupació i estatus laboral més enllà dels ingressos.

Així i tot, quan es fa una recodificació ocupacional segons l'índex EGP-7 usant únicament la categoria d'ocupació, s'ometen diversos factors importants que formen part de la lògica original d'aquest model, per exemple, no es té en compte si una persona és assalariada o treballa per compte propi, una distinció clau del model entre els grups socials considerats, o tampoc es consideren el nombre de treballadors contractats en el cas dels autònoms, fet que pot alterar la posició dins de l'estructura de classes.

En primer lloc, he intentat fer l'anàlisi amb la mateixa escala traduïda a més categories específiques laborals, la EGP11, però en quedar categories buides a causa de les limitacions naturals d'informació que té la pregunta que es fa a l'entrevistat i quedant categories sense representar (com la de professionals independents o supervisors no manuals) he triat la EGP7, ja que condensa aquestes categories, agrupant-les per a poder visualitzar d'una forma més eficient i estable la mobilitat social.

Tot i aquestes limitacions, he procedit a recodificar la variable d'ocupació segons el format EGP-7 utilitzant la informació disponible, atès que continua sent una eina útil per aproximar-se a l'anàlisi de les desigualtats socials en absència de dades més detallades.

Ocupació	Recodificació en format EGP-7
"Directores/as y gerentes"	I (Classe de servei superior)

“Técnicos/as y profesionales científicas e intelectuales”	II (Professionals)
“Técnicos/as; profesionales de apoyo”	III (Treballadors/es no manuals rutinaris, supervisats)
“Empleados/as contables, administrativos/as y otras empleados/as de oficina”	IIIa (Treballadors no manuals rutinaris)
“Trabajadores/as de los servicios de restauración, personales, protección y vendedores/as”	IIIb (Treballadors de serveis)
“Trabajadores/as cualificados/as del sector agrícola, ganadero, forestal y pesquero”	IVb (Treballadors agrícoles qualificats)
“Artesanos/as y trabajadores/as cualificados/as de las industrias manufactureras y la construcción, excepto operadores/as”	V (Treballadors manuals qualificats)
“Operadores/as de instalaciones de maquinarias y montadores/as”	VI (Supervisors de treballadors manuals)
“Ocupaciones elementales”	VII (Treballadors no qualificats)

3.3.2 Tipus de mobilitat

Per a poder fer una anàlisi que no només parli de la posició ocupacional absoluta dels individus, sinó també el seu trajecte respecte a l'origen familiar, crearem la variable “tipus de mobilitat” que respon a la necessitat de donar una perspectiva més clara, resumint les dinàmiques de mobilitat social en tres grans blocs; l'ascens social, l'herència social i el descens social.

3.3.3 Ocupació dominant dels pares

Per a crear una nova variable amb l'ocupació dominant dels pares, es computa una nova variable amb el major grau d'ocupació dels dos parents.

Si apareix alguna categoria inclassificable a l'ocupació del pare o la mare, s'agafarà l'ocupació de l'altre parent per a crear la variable que consideri l'ocupació més alta considerada a l'escala.

3.3.4 Ocupació de l'entrevistat

A l'hora de considerar el grup d'edat de la mostra, he exclòs els menors de 30 i majors de 65 anys per tal de centrar l'anàlisi en la població en edat laboral activa i amb trajectòries ocupacionals relativament consolidades.

Els menors de 30 anys sovint es troben encara en processos de formació o en etapes inicials i inestables del mercat de treball, fet que pot distorsionar l'estudi de la mobilitat

social. D'altra banda, les persones majors de 65 anys acostumen a estar ja fora del mercat laboral per jubilació, la qual cosa també pot alterar la interpretació de les dades ocupacionals. Per aquest motiu, la franja de 30 a 65 anys es considera més adequada per analitzar les posicions socials amb una certa estabilitat.

3.3.5 Categories excloses

Per a la variable “estudios”, s’ha recodificat de forma en què els casos “NC” i els “Otros” quedin exclosos per a l’anàlisi.

Les ocupacions militars no es consideren, ja que no hi ha informació del rol militar i no existeix una categoria clara i concisa dins l’escala EGP-7 per a classificar-la.

Dins la categoria de gent inactiva, trobem disparitats, ja que s’ajunten persones que viuen de les rendes, individus sense ocupació i també el treball domèstic no remunerat. Valors que ocuparien diferents posicions dins l’escala d’ocupació, però que queden resumits entorn del fet de no ser considerats/des com a persones “ocupades”, per tant, aquesta categoria també queda exclosa.

Totes les categories no actives de la variable “ocupació de l’entrevistador” queden excloses de l’anàlisi. Ja que és fonamental tindre les dades de la persona entrevistada a l’hora de fer l’anàlisi de mobilitat intergeneracional, aquest cas ,però, no és igual amb les dades relatives als pares.

El mateix cas apareix amb la gent aturada, pel fet que no hi ha informació de la seva última ocupació, per tant son valors considerats com a no classificables.

Per falta de casos vàlids, els casos de les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla queden excloses de l’anàlisi.

Si es dona el cas en què els dos parents formen part de categories no classificables, el cas quedarà exclòs de l’anàlisi per falta d’informació. Finalment, excloem els valors “N.S.”, “N.C.” i “No procede”.

4. Anàlisi sobre la mobilitat social (H1)

4.1 Distribució de les categories ocupacionals

A l'hora d'analitzar la mobilitat intergeneracional, les taules de contingència apareixen com a eina central dins l'estudi, ja que revelen la relació entre les variables origen-destí de forma directa, alhora que patrons específics d'herència social (diagonal I-I a VII-VII).

D'altra banda, també són el punt de partida per a mètriques més avançades que ens permeten obtenir dades sobre la mobilitat relativa i la mobilitat absoluta.

En creuar l'ocupació dominant dels pares amb l'ocupació actual de l'entrevistat (d'entre 30 i 65 anys), ambdues classificades segons el format EGP7, la taula permet visualitzar els patrons de continuïtat i de canvi en l'estructura de classes a través d'una generació.

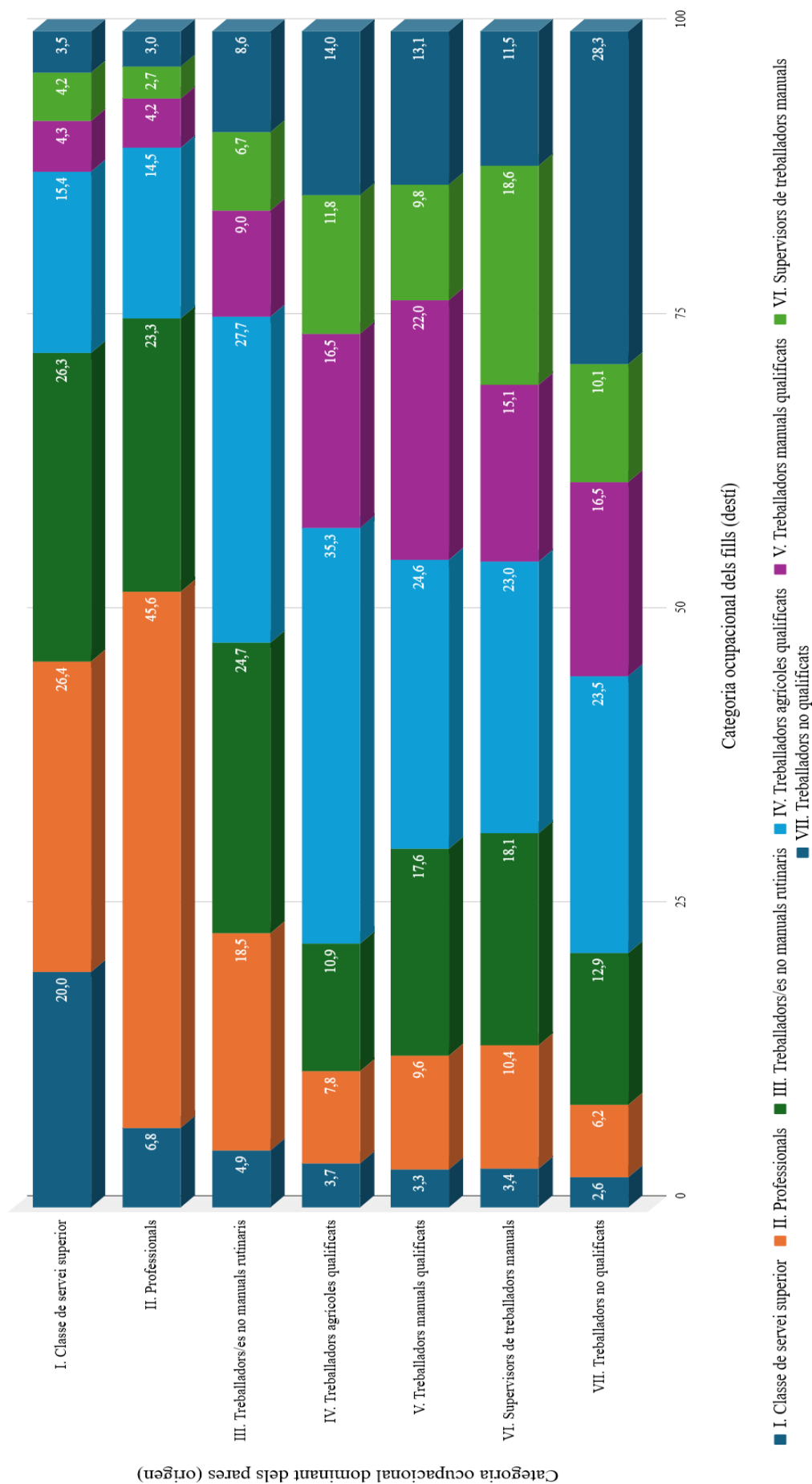
		Ocupació de l'entrevistat de 30 a 65 anys en format EGP7							Total
		I. Classe de servei superior	II. Professionals	III. Treballadors/es no manuals	Treballadors/es agrícoles qualificats	V. Treballadors/es manuals qualificats	VI. Supervisors/es de treballadors/es manuals	VII. Treballadors/es no qualificats/des	
Ocupació dominant dels pares en format EGP7	I. Classe de servei superior	708	934	929	545	151	147	124	3538
	II. Professionals	368	2465	1259	782	228	145	164	5411
	III. Treballadors/es no manuals	966	3653	4876	5477	1787	1318	1695	19772
	Treballadors/es agrícoles qualificats	436	912	1263	4107	1920	1372	1624	11634
	V. Treballadors/es manuals qualificats	497	1456	2651	3717	3330	1481	1972	15104
	VI. Supervisors/es de treballadors/es manuals	345	1071	1859	2365	1550	1909	1177	10276
	VII. Treballadors/es no qualificats/des	150	357	748	1360	953	582	1638	5788
Total		3470	10848	13585	18353	9919	6954	8394	71523

Font: elaboració pròpia a partir dels Baròmetres del CIS.

La classe més freqüent en la generació dels pares és la III (Treballadors/es no manuals), amb 19.772 casos. Aquesta és seguida per les classes V (Treballadors/es manuals qualificats) i IV (Treballadors/es agrícoles qualificats), amb 15.104 i 11.634 casos respectivament. Les classes de servei superior i professionals (I i II), considerades les classes altes, sumen un total de 8.949 individus en aquesta generació.

En la generació dels fills, la classe més freqüent continua sent la III (Treballadors/es no manuals), tot i que amb una xifra inferior a la dels pares (13.585 persones). No obstant això, destaca l'augment significatiu de la classe II (Professionals), que passa a ser la segona més nombrosa amb 10.848 persones. Les classes VII (Treballadors/es no qualificats/des) i V (Treballadors/es manuals qualificats) també presenten un nombre considerable d'individus, amb 8.394 i 9.919 persones respectivament. Les classes altes (I i II) sumen en aquesta generació 14.318 casos, un augment notable respecte a la generació anterior.

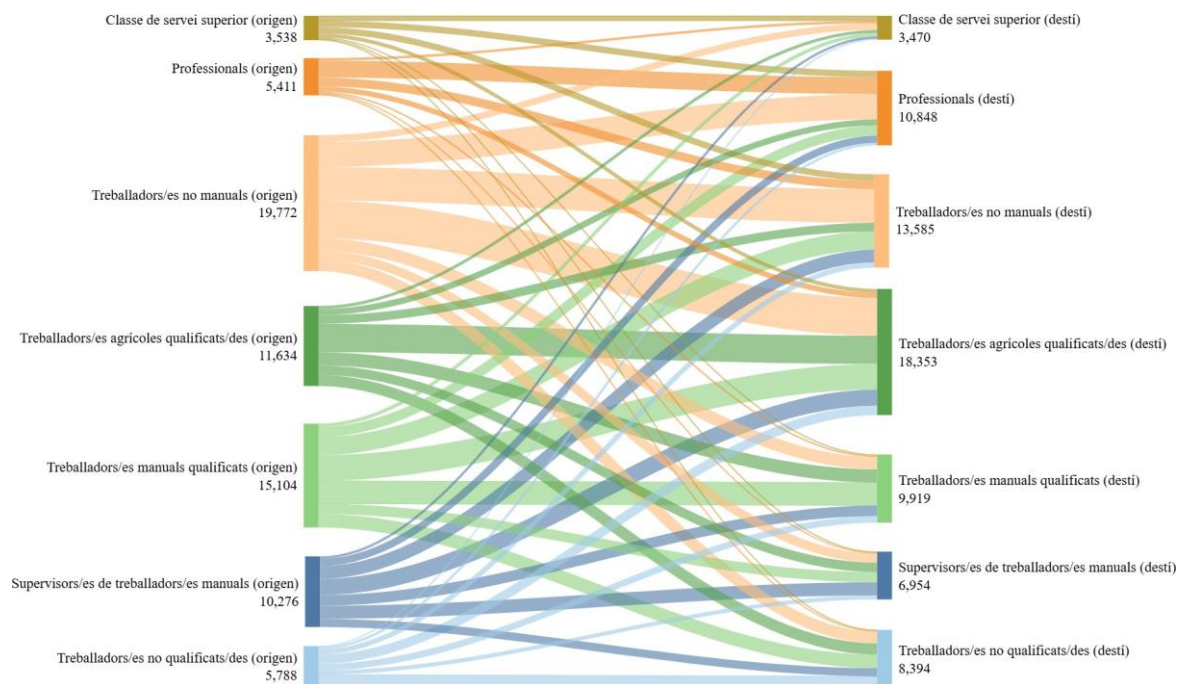
Mobilitat Ocupacional Intergeneracional espanyola de persones en edat laboral adulta (EGP7)

Font: elaboració pròpia a partir dels Baròmetres del CIS.

Comparant les dues distribucions, es fa evident un canvi en l'estructura ocupacional entre generacions, si bé hi ha una tendència significativa a l'herència ocupacional, també es produeixen importants moviments entre categories. Mentre la classe de treballadors no manuals manté una presència important, hi ha un clar creixement de les ocupacions professionals i de les classes de servei superior (I+II en conjunt). Paral·lelament, s'observa una disminució notable de les ocupacions agrícoles i una certa reducció en les ocupacions manuals qualificades, reflectint possiblement canvis estructurals en l'economia al llarg del temps, amb un desplaçament cap a sectors més professionalitzats i de serveis.

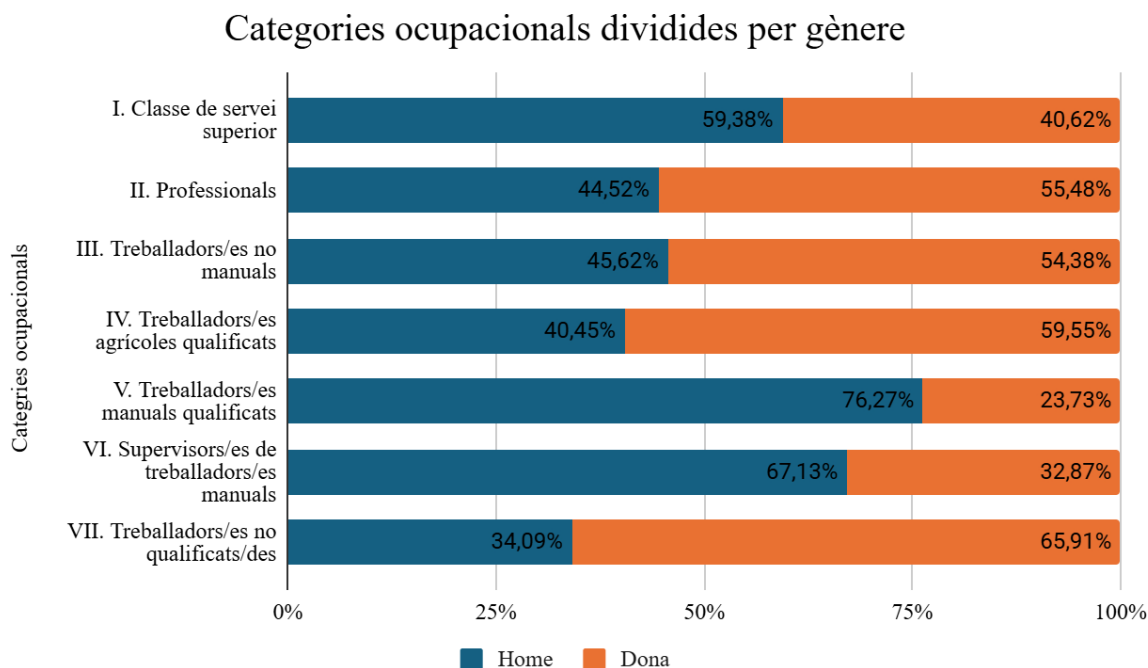
Pel que fa a la continuïtat o herència ocupacional, observem que és un fenomen rellevant, però amb intensitats diferents. Destaquen les categories II (Professionals), amb un 45,6% de continuïtat, i IV (Treballadors/es agrícoles qualificats), amb un 35,3%. La categoria VII (Treballadors/es no qualificats) també presenta una herència relativament alta (28,3%), així com la III (Treballadors/es no manuals rutinaris) (24,7%). En canvi, la categoria I (Classe de servei superior) té una taxa d'herència més baixa, del 20,0%.

Font: elaboració pròpia a partir dels Baròmetres del CIS.

En resum, els percentatges deixen clar que l'origen familiar (la classe social dels pares) exerceix una influència considerable en la posició ocupacional que assoleixen els fills, tal com es veu en la concentració més gran de destins en la mateixa categoria o en categories properes a l'origen. Però, al mateix temps, la taula reflecteix un dinamisme important, amb moviments freqüents cap a altres classes, que inclouen trajectòries tant d'ascens com de

descens.

Font: elaboració pròpia a partir dels Baròmetres del CIS.

El gràfic evidencia una distribució laboral marcadament generalitzada; els homes predominen en les ocupacions manuals qualificades (V) i en la seva supervisió (VI), així com a la classe de servei superior (I).

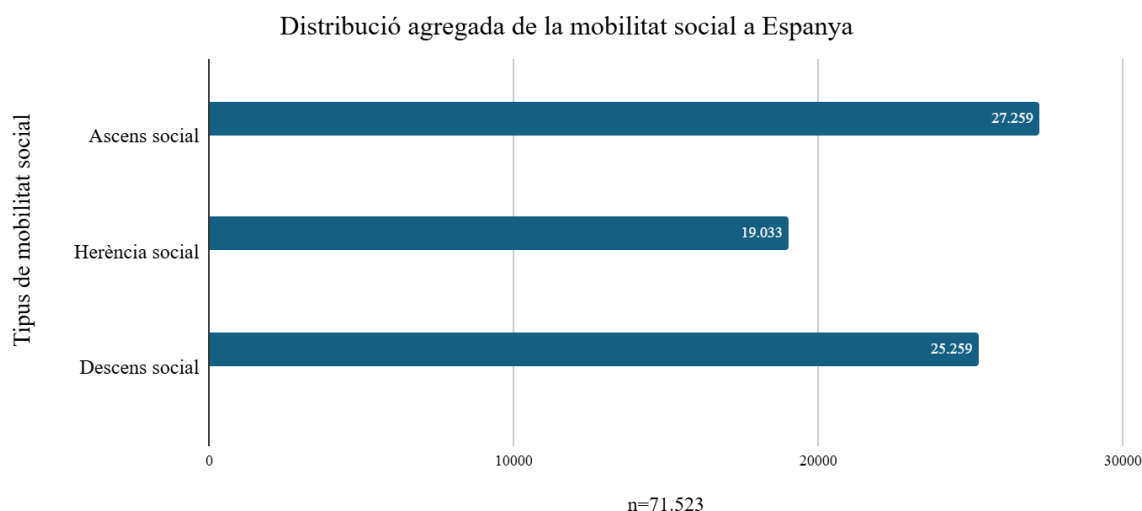
En contrast, les dones mostren una concentració més alta en les feines no qualificades (VII), i són majoria en sectors com el de professionals (2), treballadors/es no manuals (III) i en els sectors agrícoles qualificats (IV).

Aquests patrons de segregació observats al gràfic són coherents amb les dinàmiques de "masculinització" de certs estrats (com el manual qualificat) i "feminització" d'altres (com les ocupacions no qualificades o certs serveis) que l'article de Vanoli Imperiale analitza a través de la literatura existent sobre gènere i estructura ocupacional.

El gràfic, per tant, no només serveix com a evidència empírica de les desigualtats de gènere estructurals en l'àmbit laboral, sinó que també reforça l'argument central de l'article: la necessitat d'un abordatge que articuli classe i gènere per evitar una comprensió parcial o esbiaixada de la mobilitat i la reproducció social.

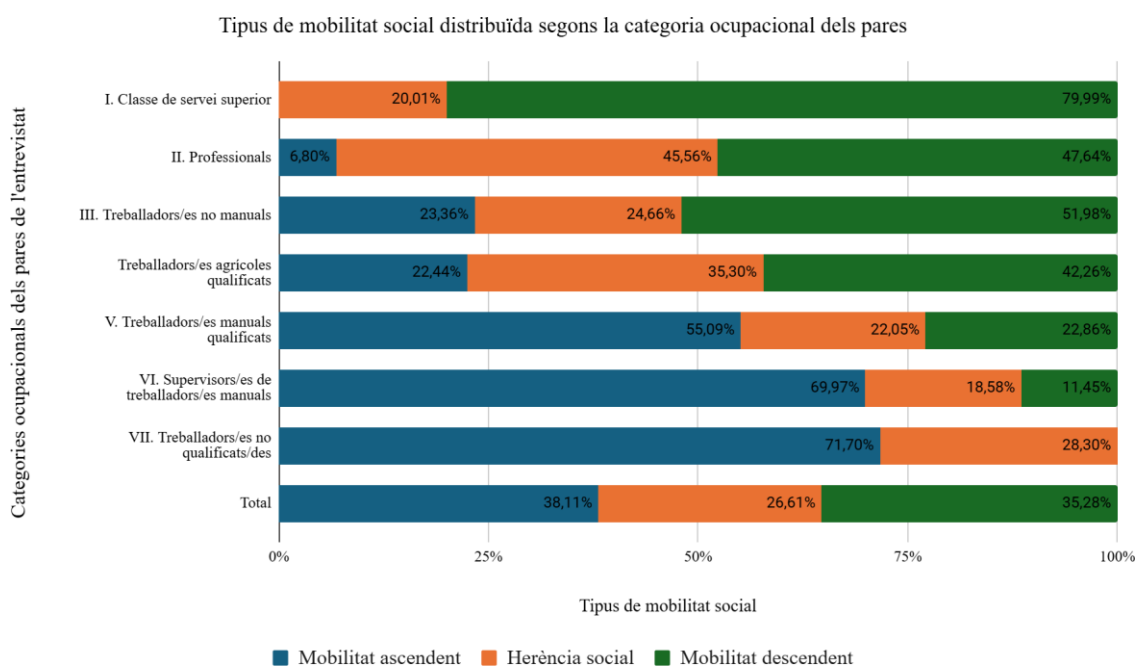
4.2 Tipus de mobilitat

Si ens centrem exclusivament a classificar quin tipus de mobilitat presenta cada individu respecte a la seva generació anterior, podem utilitzar un diagrama amb les trajectòries ocupacionals simplificades en patrons ascendents, d'herència o de descens social per tal d'identificar aquestes tendències de forma clara.

Font: elaboració pròpia a partir dels Baròmetres del CIS.

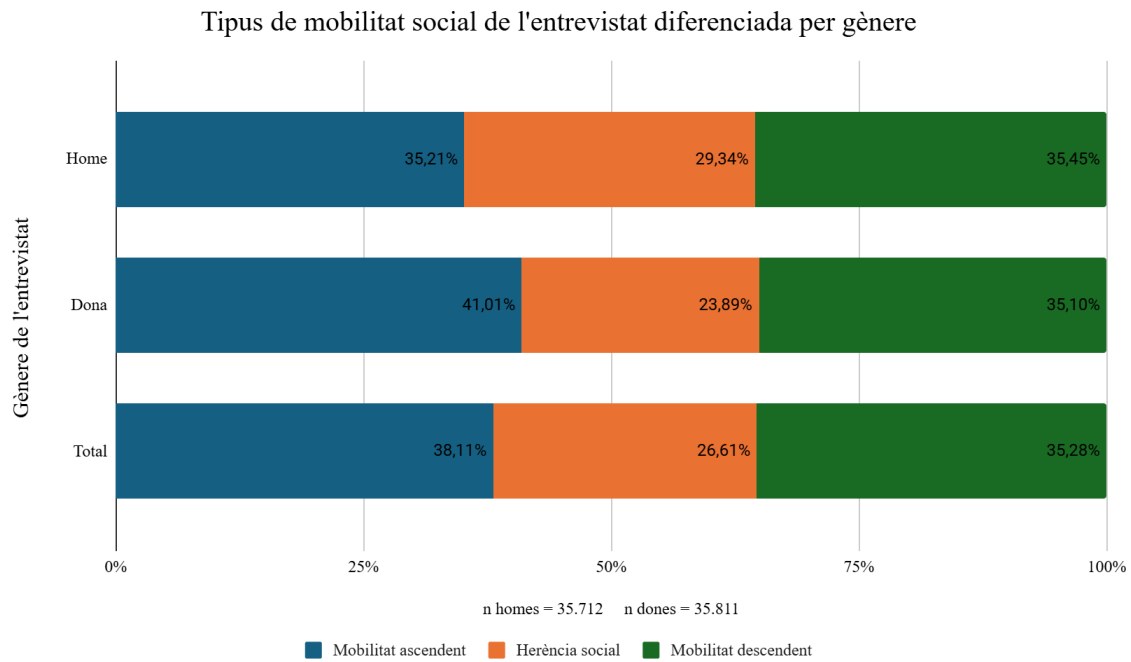
En aquesta distribució podem veure que entre les 71.523 persones en l'edat adulta laboral d'entre 30 i 65 anys predomina el canvi de posició social entre generacions. Més d'un terç de la població (38%) ha ascendit respecte a la situació ocupacional dels seus pares, fet que suggereix oportunitats de millora social. No obstant això, el 32% ha viscut un descens, indicant que les trajectòries de mobilitat negativa també són habituals. Només el 27% manté la mateixa posició, la qual cosa revela una transmissió intergeneracional de l'estatus menys freqüent. En general, aquests resultats reflecteixen una societat amb mobilitat destacada, però amb una proporció considerable d'individus que no només milloren, sinó que també perden posició.

Font: elaboració pròpia a partir dels Baròmetres del CIS.

En general, s'observa que les persones procedents de les classes més baixes experimenten majoritàriament mobilitat ascendent, mentre que el descens social és més comú entre les que provenen de les classes més altes. Així i tot, és més il·lustratiu que significatiu, ja que les possibilitats de mobilitats no són simètriques per a totes les categories, com més alta la posició de partida, menys espai hi ha per ascendir i més per descendir i viceversa. Les taxes d'ascens reflecteixen els límits estructurals del sistema de classes més que una mobilitat equivalent a totes les classes.

Una anàlisi sobre la mobilitat social pot arribar a reflectir el nivell d'igualtat d'oportunitats d'una societat, però el gènere sovint hi introdueix variacions crucials que una anàlisi global pot passar per alt. Per a identificar ràpidament si existeixen patrons diferenciats exclusivament dins el tipus de mobilitat social realitzarem el mateix exercici dividit per la variable gènere de l'enquesta:

Font: elaboració pròpia a partir dels Baròmetres del CIS.

Les dones presenten una proporció més alta de mobilitat social ascendent (41,01%) en comparació amb els homes (35,21%), i els homes mostren una major proporció d'herència social (29,34%) en comparació amb les dones (23,89%).

Això indica que és més comú que els homes mantinguin una posició social similar a la del seu origen familiar en comparació amb les dones, les quals mostren una major tendència a moure's d'aquesta posició (sigui ascendent o descendent, tot i que en aquest cas, més marcadament ascendent) aproximadament en un 5,45%.

4.3 Models estadístics

4.3.1 Model de regressió logística ordinal

Per a desvetllar les dinàmiques ocultes de la desigualtat social espanyola i validar les nostres hipòtesis sobre reproducció cultural i meritocràcia, hem de trobar un model estadístic que permeti analitzar la relació entre l'origen social i la posició assolida respectant l'ordre de les categories ocupacionals.

En aquest sentit, la regressió logística ordinal és una opció adequada quan la variable dependent és ordinal, alhora que té en compte l'ordre de les categories i permet quantificar la força i la direcció de l'associació entre la variable origen i destí, però per garantir-ne la validesa, cal comprovar que es compleix l'assumpció de proporcionalitat dels efectes (o línies paral·leles), mitjançant un test específic que indiqui si la relació entre les variables independents i la variable dependent ordinal és consistent al llarg de totes les categories.

Prueba de líneas paralelas ^a				
Modelo	Logaritmo de la verosimilitud -2	Chi-cuadrado	gl	Sig.
Hipótesis nula	3037,963			
General	350,894	2687,069	30	,000

La hipótesis nula indica que los parámetros de ubicación (coeficientes de inclinación) son los mismos entre las categorías de respuesta.

a. Función de enlace: Logit.

El test de línies paral·leles, amb resultat significatiu ($p < 0.001$), no només qüestiona el model ordinal sinó que ens revela una veritat fonamental: els mecanismes d'herència i ascens social operen de manera diferencial segons l'estrat social. Aquesta no-proporcionalitat no és un obstacle, sinó una troballa substantiva que mereix ser modelada amb un altre tipus de model estadístic.

4.2 Model de regressió multinomial (alternativa)

Una possible alternativa a la regressió ordinal seria una regressió logística multinomial, ja que permetrà veure com actua cada categoria ocupacional origen amb la destí sense el supòsit de probabilitats proporcionals, mostrant les diferències que pot presentar cada categoria destí amb la categoria de referència, tot i que, d'altra banda ens obliga a ometre l'ordre ordinal de les variables ocupacionals.

Mitjançant les proves de raó de versemblança podem veure que les variables de la categoria origen són altament significatives a l'hora d'explicar la variable dependent en aquest model, i que tenen una relació estadísticament significativa.

Pruebas de la razón de verosimilitud				
Efecto	Criterios de ajuste de modelo	Pruebas de la razón de verosimilitud		
	Logaritmo de la verosimilitud -2 de modelo reducido	Chi-cuadrado	gl	Sig.
Intersección	350,894 ^a	,000	0	.
Ocupació dominant dels pares en format EGP7	12867,071	12516,177	36	,000

El estadístico de chi-cuadrado es la diferencia de la log-verosimilitud -2 entre el modelo final y el modelo reducido. El modelo reducido se forma omitiendo un efecto del modelo final. La hipótesis nula es que todos los parámetros de dicho efecto son 0.

a. Este modelo reducido es equivalente al modelo final porque omitir el efecto no aumenta los grados de libertad.

Tot i que la pseudo r^2 de Nagelkerke no té un efecte tan potent (0,165), això subratlla que, malgrat la seva indubtable influència estadística, l'origen social per si sol només aconsegueix explicar una fracció de la complexa dinàmica de l'assoliment ocupacional, deixant un espai considerable per a l'impacte d'altres factors determinants, com per exemple, el nivell educatiu individual.

Per tant, procedeixo amb aquest model per a comparar posteriorment els coeficients i *odds ratio* amb la hipòtesi plantejada, aquests coeficients, juntament amb les taxes de mobilitat absoluta, permeten distingir entre canvis estructurals i autèntica fluïdesa social.

Agafant de categoria de referència la classe més desfavorida (VII) trobarem les desigualtats més notables, buscant coeficients que ens indiquin quins grups tenen més i menys possibilitats d'estar a la cua de les categories ocupacionals, per tant, les probabilitats de no descendir de cada grup.

Per a poder mostrar els resultats d'una forma més reduïda que la taula de l'**Annex 1**, he decidit presentar una taula transposada que presenti com afecta cada categoria d'ocupació dels pares a les diferents categories dels fills, on les files representen les categories de la variable predictora (ocupació dominant dels pares) comparada amb la categoria de referència (VII) i les columnes representen les categories de la variable dependent (ocupació de l'entrevistat) comparada amb la categoria de referència (VII).

De forma que cada cel·la mostra les *odds ratio* ($\text{Exp}(B)$), calculat exponencialment a partir del *log odds* (B) i el seu interval de confiança del 95%.

En mostrar significació tots els resultats he decidit no incloure el p-valor per a poder simplificar la taula.

	I. Classe de servei superior OR [IC 95%]	II. Professionals OR [IC 95%]	III. Treballadors/es no manuals rutinaris OR [IC 95%]	IV. Treballadors agrícoles qualificats OR [IC 95%]	V. Treballadors manuals qualificats OR [IC 95%]	VI. Supervisors de treballadors manuals OR [IC 95%]
I. Classe de servei superior	62,35 [48,38 - 80,36]	34,56 [27,75 - 43,04]	16,41 [13,35 - 20,17]	5,29 [4,30 - 6,52]	2,09 [1,63 - 2,69]	3,34 [2,58 - 4,31]
II. Professionals	24,50 [19,11 - 31,42]	68,96 [56,74 - 83,83]	16,81 [13,98 - 20,21]	5,74 [4,78 - 6,90]	2,39 [1,93 - 2,97]	2,49 [1,95 - 3,17]
III. Treballadors/es no manuals rutinaris	6,22 [5,17 - 7,49]	9,89 [8,70 - 11,24]	6,30 [5,69 - 6,98]	3,89 [3,56 - 4,26]	1,81 [1,63 - 2,01]	2,19 [1,94 - 2,47]
IV. Treballadors agrícoles qualificats	2,93 [2,41 - 3,57]	2,58 [2,24 - 2,97]	1,70 [1,52 - 1,91]	3,05 [2,78 - 3,34]	2,03 [1,83 - 2,25]	2,38 [2,11 - 2,68]
V. Treballadors manuals qualificats	2,75 [2,27 - 3,34]	3,39 [2,97 - 3,87]	2,94 [2,65 - 3,27]	2,27 [2,07 - 2,49]	2,90 [2,63 - 3,20]	2,11 [1,88 - 2,37]
VI. Supervisors de treballadors manuals	3,20 [2,61 - 3,93]	4,18 [3,63 - 4,81]	3,46 [3,09 - 3,87]	2,42 [2,19 - 2,68]	2,26 [2,03 - 2,53]	4,57 [4,05 - 5,14]

Categoria de referència = Pares treballadors/es no qualificats/des (VII) tant en la variable dependent com per a la variable predictora.

Files = Variable predictora (Ocupació dominant dels pares comparada amb la categoria de referència)

Columnes = Variable dependent (Ocupació de l'entrevistat comparada amb la categoria de referència)

Els resultats del model deixen veure un sistema de mobilitat social espanyol marcat per forts desequilibris intergeneracionals, amb diferències notables en les oportunitats segons l'origen social. Les possibilitats (*odds*) d'assolir una determinada classe social no són iguals per a tothom, sinó que estan fortament condicionades per l'entorn familiar d'origen.

En primer lloc, S'observa una tendència molt forta a la reproducció de la posició social, especialment a les classes més altes, això es pot observar a partir de la diagonal principal.

Els fills de pares que ocupen classes de serveis superiors, tenen *odds* 62,35 vegades superiors d'acabar ells mateixos en aquesta mateixa classe (en lloc de la classe VII), en comparació amb els fills de pares de la classe VII. Aquest cas passa de forma semblant amb els fills de pares “professionals”, que mantenen *odds* 68,96 vegades superiors respecte a les mateixes categories. Això demostra una forta immobilitat a les classes altes.

Els fills de pares de "I. Classe de servei superior" no només tenen altes possibilitats de romandre a la seva classe, sinó també d'accedir a la "II. Professionals" (OR = 34,56). De la mateixa manera, els fills de "II. Professionals" tenen altes possibilitats d'accedir a la "I. Classe de servei superior" (OR = 24,50). Això suggereix un cert avantatge de les classes altes per a altres posicions altes.

Tot i que menys pronunciada que a les classes I i II, la tendència a la reproducció social també s'evidencia quan considerem categories intermèdies com els treballadors/es no manuals rutinaris (III) o els supervisors/es de treballadors/es manuals (VI), amb *odds* respectivament de 6,30 i 4,57 vegades superiors de mantenir-se a la mateixa classe en lloc d'acabar a la classe menys afavorida (VII).

En general, s'observa un gradient clar: com més alta és la classe social dels pares, més altes són les *odds* dels fills d'assolir les posicions socials més avantatjoses, en canvi, la reducció de les *odds-ratios* a mesura que baixem en la classe social dels pares evidencia unes “oportunitats relatives”, considerablement menors per a les classes baixes de fer salts de llarg abast cap a les posicions més altes.

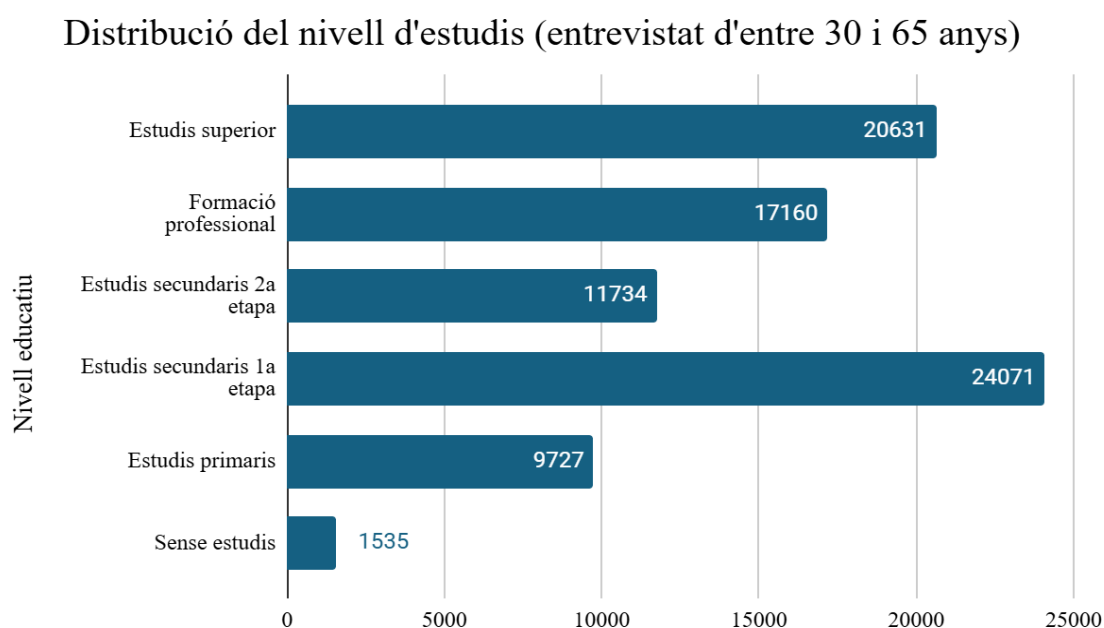
Aquests resultats suggereixen que, en la població estudiada, hi ha una notable desigualtat d'oportunitats condicionada per l'origen social. La posició social dels pares actua com un factor determinant important en la trajectòria ocupacional i la posició social assolida pels fills. Les classes socials més altes semblen transmetre els seus avantatges de manera molt eficaç a la següent generació.

5. Anàlisi sobre la influència de l'educació

5.1 Distribució del nivell educatiu

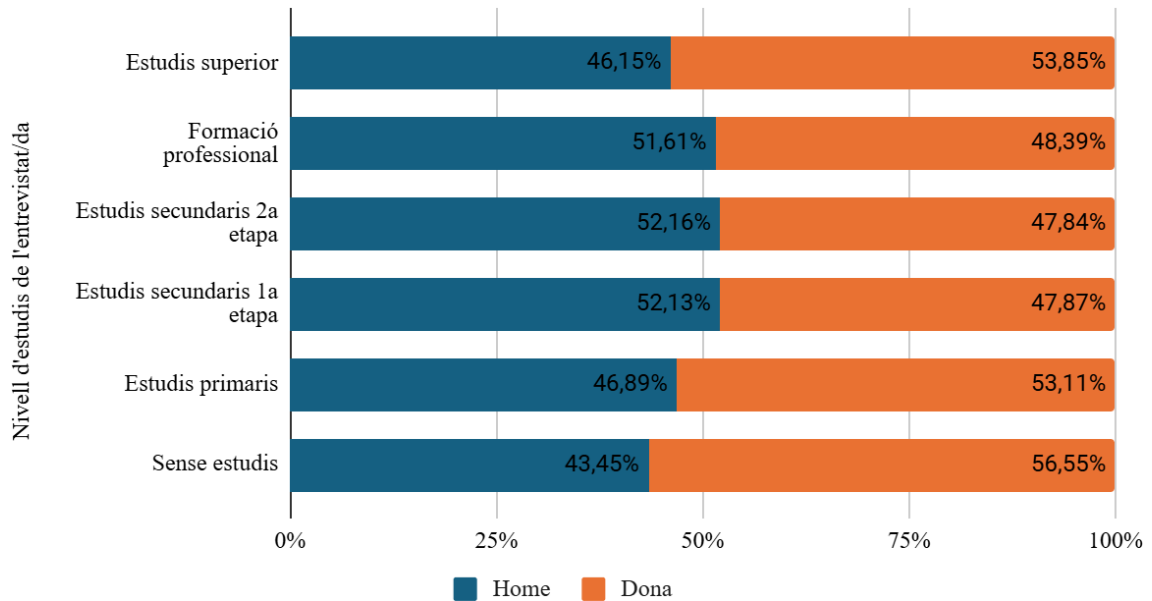
Factors com el nivell educatiu es presenten com un mecanisme clau per entendre les dinàmiques de mobilitat social, actuant com a ascensor social a les categories ocupacionals menys privilegiades o com a mètode de reproducció social a les que ho són més.

Tanmateix, la seva capacitat igualadora és limitada, ja que l'accés a una educació de qualitat encara està fortament vinculat a l'origen familiar. Per a poder entendre quines dinàmiques existeixen dins el sistema espanyol, ens centrarem primer en la informació que ens presenta la mostra i després buscarem un model estadístic que presenti una significació forta a l'hora de convergir les variables educacionals i ocupacionals per explicar-nos les interaccions entre origen social i educació, alhora que el pes que té el nivell educatiu en la mobilitat ocupacional.

Pel que fa als 84.858 casos de persones dins la mostra en edat adulta laboral (entre els 30 i els 65 anys), trobem que gairebé el 45% té una formació avançada (formació professional i estudis superiors), en canvi els nivells d'estudis inferiors (primaris i sense estudis) constitueixen una minoria que no arriba al 15% del total de la mostra. D'entre les categories intermèdies que també ocupen un sector considerable (al voltant del 42%) la més destacada i la més comuna d'entre totes és la d'estudis secundaris de primera etapa, és a dir, l'ESO o un títol equivalent, que revela un abandonament escolar important després de l'Educació Secundària Obligatoria.

Nivell educatiu de l'entrevistat dividit per gènere

Font: elaboració pròpia a partir de la mostra.

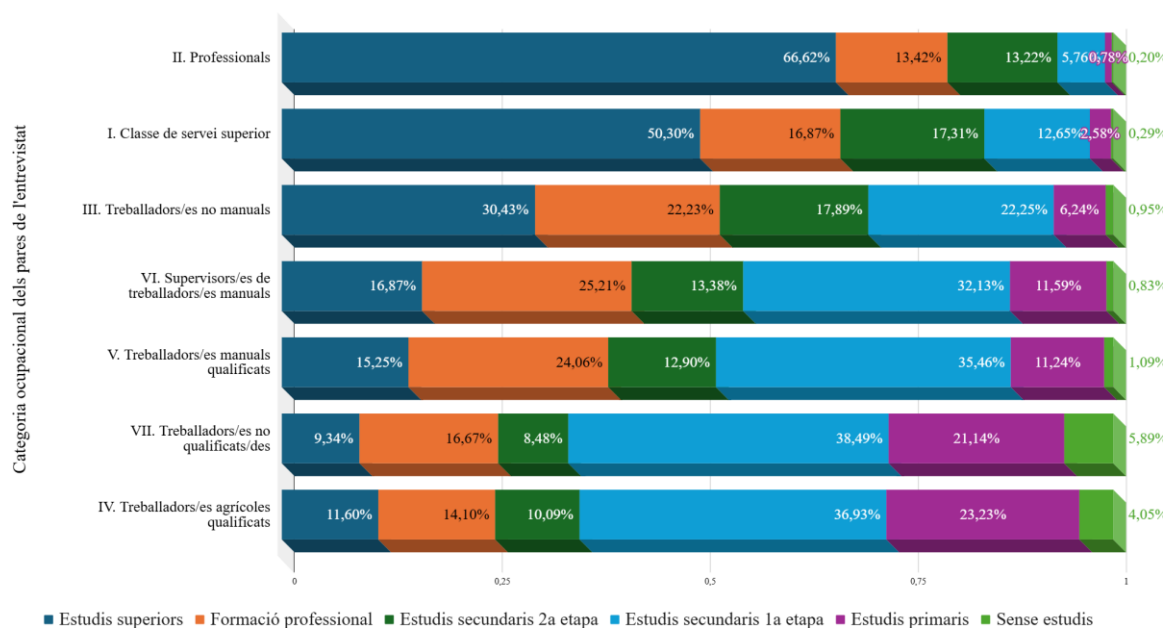
L'anàlisi del nivell educatiu per gènere entre els entrevistats de 30 a 65 anys revela un patró de distribució diferencial, tot i que en diversos nivells les diferències percentuals entre homes i dones no són extremadament grans. Les dones mostren una presència majoritària en estudis superiors amb un 53,85%, i de forma més accentuada en els nivells educatius més baixos, on constitueixen el 53,11% dels estudis primaris i el 56,55% de la categoria sense estudis, presentant aquesta darrera la disparitat de gènere més notable.

En contrast, els homes presenten una lleugera majoria, al voltant del 52%, en els trams d'estudis secundaris (tant primera com segona etapa) i en la formació professional, categories on les proporcions entre gèneres són més properes a l'equilibri. Aquesta distribució global suggereix una certa polarització en l'assoliment educatiu femení, amb una major representació en els extrems de l'escala formativa, mentre que els homes es concentren lleugerament més en els nivells mitjans-alts.

Si combinem la distribució educativa de la mostra amb l'ocupació dominant dels pares, podem analitzar com l'origen social condiona el trajecte acadèmic dels fills. Aquesta relació revela els mecanismes de reproducció de les desigualtats a través del sistema educatiu.

		Estudis de l'entrevistat en edat 30_65						Total
		Estudis superior	Formació professional	Estudis secundaris 2a etapa	Estudis secundaris 1a etapa	Estudis primaris	Sense estudis	
Ocupació dominant dels pares en format EGP7	I. Classe de servei superior	1932	648	665	486	99	11	3841
	II. Professionals	3912	788	776	338	46	12	5872
	III. Treballadors/es no manuals	6512	4757	3827	4761	1336	204	21397
	Treballadors/es agrícoles qualificats	1467	1783	1276	4669	2937	512	12644
	V. Treballadors/es manuals qualificats	2499	3944	2115	5813	1842	178	16391
	VI. Supervisors/es de treballadors/es manuals	1881	2811	1492	3583	1292	93	11152
	VII. Treballadors/es no qualificats/des	579	1034	526	2387	1311	365	6202
Total		18782	15765	10677	22037	8863	1375	77499

Nivell d'estudis assolit de la persona entrevistada en funció de la categoria ocupacional dels pares

Font: elaboració pròpia a partir de la mostra.

Les categories superiors (I i II) presenten una clara tendència a què els seus fills assoleixin nivells d'estudis elevats (Estudis Superiors o Formació Professional), amb xifres que se situen entre el 67% i el 80% aproximadament. Aquest fet contrasta amb els fills de treballadors no qualificats (categoria VII), dels quals només al voltant d'un 26% assoleix aquests nivells de formació avançada. Les classes ocupacionals intermèdies mostren una diversitat de resultats; per exemple, mentre que els fills de treballadors manuals qualificats (V) i supervisors (VI) assoleixen formació avançada en un 39-40% dels casos, aquest percentatge puja a més del 50% per als fills de treballadors no manuals (III), però baixa al voltant del 26% per als fills de treballadors agraris (IV). Totes aquestes classes intermèdies, però, coincideixen a presentar proporcions generalment baixes de fills amb només estudis inferiors (primaris o sense estudis).

Pel que fa als individus que no tenen estudis, és destacable que els fills de treballadors agraris (categoria IV) constitueixen una part significativa d'aquest grup, representant prop del 37% del total de persones sense estudis a la mostra. Aquest fet podria estar relacionat amb factors com un accés històricament més limitat a centres educatius en zones rurals, la possible incorporació prematura al treball familiar o la transmissió intergeneracional d'habilitats laborals específiques que no requereixen certificació formal. Aquest grup d'origen agrari (IV), juntament amb els fills de treballadors no qualificats (VII), presenta dels percentatges més baixos d'assoliment de formació avançada (vora el 26%). Tot plegat suggereix que l'origen social continua sent un factor determinant per a les trajectòries i el rendiment dins el circuit educatiu.

5.2 El pes de l'educació en la mobilitat social

Per a poder analitzar la significació estadística que poden tindre sobre la variable destí les categories educatives de cada entrevistat, cal delimitar un model estadístic que ens pugui proporcionar informació rellevant per tal de confirmar o refutar la segona hipòtesi. D'aquesta forma, també he pensat a fer una regressió ordinal a causa de la naturalesa de les variables, tot i que en el mateix cas que la variable de l'ocupació dels pares no es compleix el supòsit de línies paral·leles en el plantejament del model.

Seguint el mateix procediment que en el cas anterior, plantejem un model de regressió logística multinomial com a potencial segona opció per a procedir amb la nostra anàlisi, així, ens fixarem en les proves de raó de versemblança i la pseudo r^2 per a veure si el model s'ajusta a les dades.

Pruebas de la razón de verosimilitud

Efecto	Criterios de ajuste de modelo Logaritmo de la verosimilitud -2 de modelo reducido	Pruebas de la razón de verosimilitud		
		Chi-cuadrado	gl	Sig.
Intersección	294,116 ^a	,000	0	.
Estudios de l'entrevistat en edat 30_65	43569,709	43275,594	30	,000

El estadístico de chi-cuadrado es la diferencia de la log-verosimilitud -2 entre el modelo final y el modelo reducido. El modelo reducido se forma omitiendo un efecto del modelo final. La hipótesis nula es que todos los parámetros de dicho efecto son 0.

a. Este modelo reducido es equivalente al modelo final porque omitir el efecto no aumenta los grados de libertad.

Com podem veure, els estudis de l'entrevistat tenen un efecte estadísticament significatiu sobre la variable dependent. Si comparem la pseudo r^2 de Nagelkerke d'aquest mateix model (0,437), amb el model que agafa com a factor la categoria ocupacional dels pares (0,165) veiem que el nivell educatiu de l'entrevistat té una capacitat explicativa considerablement superior sobre la seva pròpia ocupació, en comparació amb la influència directa de l'ocupació dels pares.

Per a corroborar la hipòtesi que afirma que la influència del nivell educatiu té un efecte notable sobre la categoria ocupacional de destí (H2), volem quantificar l'efecte directe del nivell educatiu sobre la mobilitat social, oferint una aproximació coherent amb les teories que conceptualitzen l'educació com a mecanisme clau de reproducció o mobilitat social.

Prenent com a categoria de referència les categories menys privilegiades podem obtenir coeficients que es puguin interpretar d'acord amb la hipòtesi inicial.

Per a també poder mostrar els resultats d'una forma més simplificada que a l'**Annex 2**, he decidit tornar a crear una taula transposada amb les dades que presenti com afecta cada nivell educatiu a les diferents categories destí dels fills, on les files representen les categories de la variable predictora (nivell d'estudis assolit) comparada amb la categoria de referència (Sense estudis) i les columnes representen les categories de la variable dependent (ocupació de l'entrevistat) comparada amb la categoria de referència (VII).

De forma igual que l'apartat anterior, cada cel·la mostra les *odds ratio* ($\text{Exp}(B)$), calculat exponencialment a partir del *log odds* (B) i el seu interval de confiança del 95%.

En mostrar significació tots els resultats he decidit tampoc incloure el p-valor per a poder simplificar la taula.

	I. Classe de servei superior OR [IC 95%]	II. Professionals OR [IC 95%]	III. Treballadors/es no manuals rutinaris OR [IC 95%]	IV. Treballadors agrícoles qualificats OR [IC 95%]	V. Treballadors manuals qualificats OR [IC 95%]	VI. Supervisors de treballadors manuals OR [IC 95%]
Estudis superiors	130,83 [80,26 - 213,24]	779,74 [495,25 - 1227,64]	204,70 [141,45 - 296,21]	7,17 [5,95 - 8,64]	1,66 [1,34 - 2,06]	2,13 [1,67 - 2,72]
Formació professionals no ma	11,29 [6,98 - 18,27]	10,60 [6,79 - 16,59]	44,21 [31,01 - 63,03]	4,32 [3,71 - 5,02]	2,75 [2,34 - 3,23]	2,94 [2,43 - 3,55]
Estudis secundari a 2a etapa	17,69 [10,93 - 28,65]	10,40 [6,62 - 16,35]	48,33 [33,83 - 69,05]	4,24 [3,63 - 4,95]	1,47 [1,24 - 1,75]	2,40 [1,97 - 2,92]
Estudis secundaris 1a etapa	3,93 [2,44 - 6,34]	1,04 [0,66 - 1,65]*	5,83 [4,09 - 8,29]	1,85 [1,60 - 2,13]	1,42 [1,22 - 1,65]	1,79 [1,50 - 2,14]
Educació primària	3,17 [1,94 - 5,17]	0,88 [0,54 - 1,43]**	3,53 [2,46 - 5,06]	1,43 [1,23 - 1,66]	1,59 [1,35 - 1,86]	1,72 [1,43 - 2,07]

Categoria de referència = “Treballadors/es no qualificats/des” (VII) per a la variable dependent i “sense estudis” per a la variable predictora

Files = Variable predictora (Ocupació dominant dels pares comparada amb la categoria de referència)

Columnes = Variable dependent (Ocupació de l'entrevistat comparada amb la categoria de referència)

Els resultats del model de regressió multinomial mostren un impacte profund i progressiu del nivell educatiu sobre les possibilitats (*odds*) d'assolir diferents categories ocupacionals. Com més alt és el nivell d'estudis, més grans són els avantatges relatius per accedir a ocupacions de major estatus.

L'anàlisi de les *odds ratios* revela una clara tendència: a mesura que augmenta el nivell educatiu assolit per l'entrevistat, augmenten les *odds* de trobar-se en una categoria ocupacional més alta, en comparació amb aquells sense estudis.

De manera destacada, assolir "Estudis superiors" multiplica de forma extraordinària les possibilitats relatives d'accedir a les categories ocupacionals més altes. Per exemple, en comparació amb una persona sense estudis, algú amb estudis superiors té *odds* aproximadament 780 vegades més altes d'ocupar una posició "professional" en lloc de ser "Treballador/a no qualificat/da". Aquest efecte, tot i que una mica menor, continua sent massiu per a la classe de servei superior ($OR \approx 131$) i per als treballadors/es no manuals ($OR \approx 205$). Fins i tot per a ocupacions menys jerarquitzaes com els treballadors/es agrícoles qualificats, l'OR és de 7,17, indicant un avantatge clar.

La formació professional i els estudis secundaris de segona etapa també demostren ser credencials valuoses. Per exemple, la formació professional incrementa les *odds* de ser Treballador/a no manual en més de 44 vegades, i les d'accedir a la classe de servei superior o professionals en aproximadament 10-11 vegades, sempre en comparació amb no tenir estudis. Un patró similar, amb ORs substancials, s'observa per als qui han completat la secundària de segona etapa, destacant unes OR de gairebé 48 per a la categoria de treballadors/es no manuals.

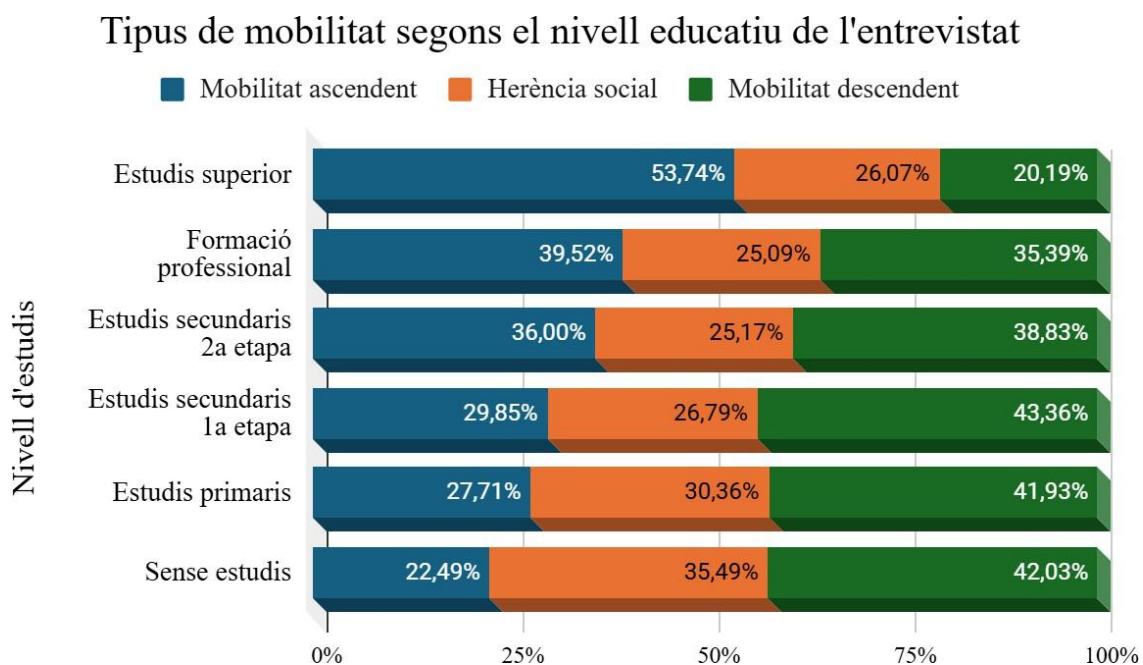
En canvi, els nivells educatius més baixos com els estudis secundaris de primera etapa i l'educació primària ofereixen avantatges més modestos. Tot i que generalment augmenten les *odds* de no pertànyer a la categoria de treballadors/es no qualificats/des en comparació amb no tenir estudis, el seu impacte en l'accés a posicions com professionals no resulta estadísticament significatiu (OR d'1,04 per a secundària 1a etapa i 0,88 per a primària, amb intervals de confiança que inclouen l'1). Això suggereix que aquests nivells educatius, si bé són millors que l'absència total d'estudis, tenen una capacitat limitada per facilitar l'accés a les ocupacions professionals d'alt nivell.

5.3 Interpretació conjunta i tipus de mobilitat

Un cop fet l'anàlisi individual dels factors que poden condicionar la variable dependent (categoria ocupacional de l'entrevistat) podem fer una comparació de quin és més important a l'hora de condicionar la variable destí.

Si comparem les *odds-ratios*, veiem que tant l'ocupació dominant dels pares com el nivell

educatius tenen molta significació per a la classe ocupacional de l'entrevistat, així i tot, el nivell educatiu és el factor més determinant per a l'ocupació assolida. Si l'origen familiar té un efecte considerable, l'educació té un efecte encara més fort, obtenint aquesta última coeficients més alts en valor absolut.

Font: elaboració pròpia a partir de la mostra.

Si ens fixem explícitament en el tipus de mobilitat que presenta la mostra dividida per categories acadèmiques, es mostra més clarament el patró anterior de l'anàlisi ordinal; a mesura que augmenta el nivell educatiu, creix el percentatge de mobilitat ascendent i disminueix el de descens.

D'aquesta forma, més de la meitat dels entrevistats amb un nivell d'estudis assolits superior ascendeixen socialment en termes ocupacionals i, d'altra banda, només un quart de la gent sense estudis aconsegueix aquest procés alhora que presenta el percentatge més elevat de descens social de la mostra. En els nivells educatius mitjans, es dona un major equilibri entre els tres tipus de mobilitat, amb percentatges semblants d'ascens, herència i descens.

6. Anàlisi per CCAA (H3)

Per a corroborar la tercera hipòtesi plantejada, busquem en primera instància entendre si la divisió de les dades per comunitats autònomes presenta un efecte significatiu a la variable destí. D'aquesta forma fem el test de la ki-quadrat per a validar-ho estadísticament.

La prova mostra una associació altament significativa entre les variables, per tant, podem afirmar que la distribució de l'ocupació varia entre comunitats autònomes.

Pruebas de chi-cuadrado

	Valor	gl	Significación asintótica (bilateral)
Chi-cuadrado de Pearson	3525,999 ^a	108	,000
Razón de verosimilitud	3436,943	108	,000
Asociación lineal por lineal	560,158	1	<,001
N de casos válidos	78055		

a. 2 casillas (1,5%) han esperado un recuento menor que 5. El recuento mínimo esperado es 3,79.

Una altra forma de comparar les relacions entre les dues variables per a poder extreure'n els casos totals que creuen entre si, seria una taula de contingència.

Tabla cruzada Comunidad autónoma*Ocupació de l'entrevistat de 30 a 65 anys en format EGP7

Recuento

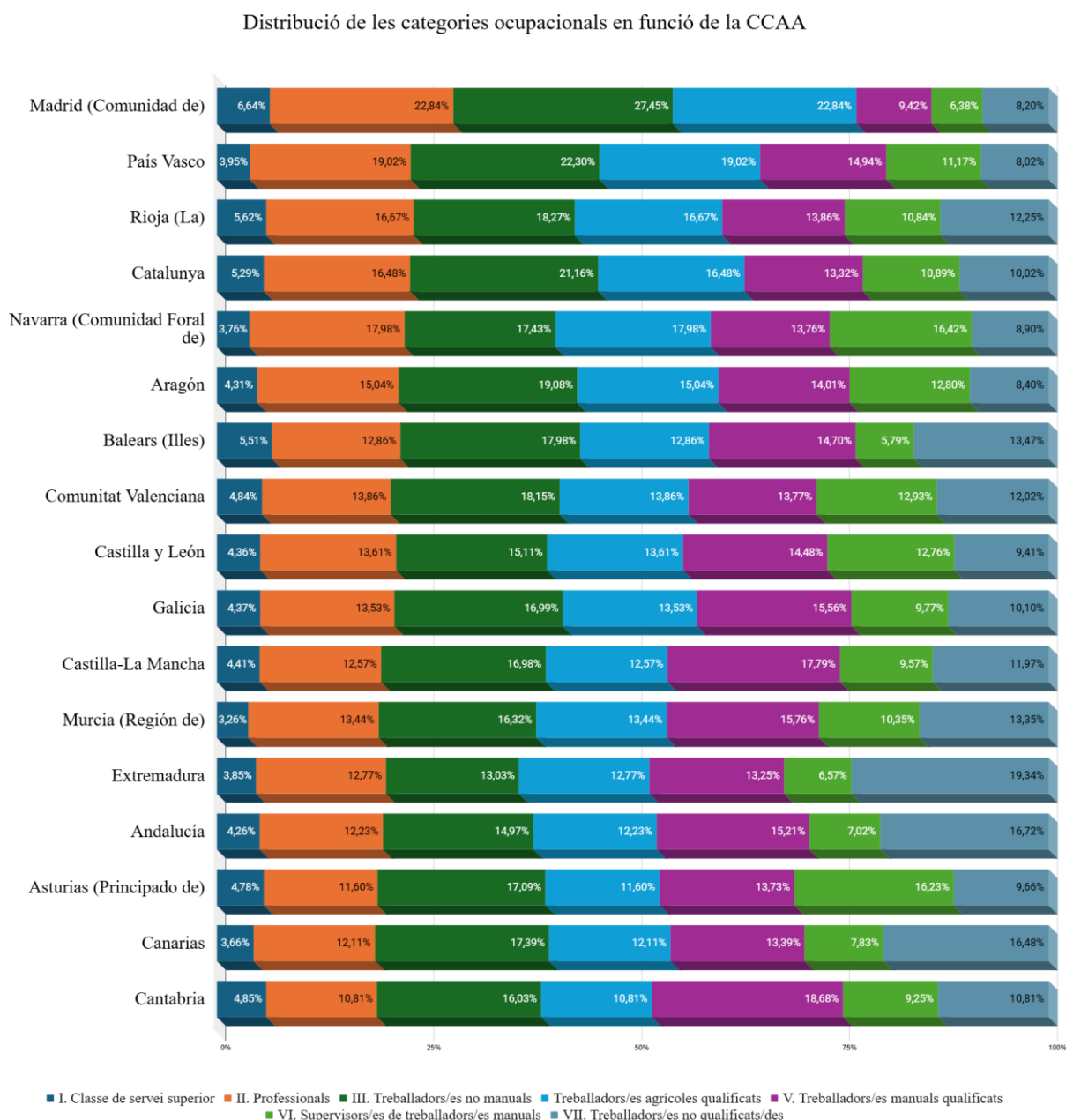
		Ocupació de l'entrevistat de 30 a 65 anys en format EGP7							Total
		I. Clase de servei superior	II. Professionals	III. Treballadors/es no manuals	Treballadors/es agrícoles qualificats	V. Treballadors/es manuals qualificats	VI. Supervisors/es de treballadors/es manuals	VII. Treballadors/es no qualificats/de s	
Comunidad autónoma	Andalucía	589	1691	2071	4092	2104	971	2312	13830
	Aragón	96	335	425	587	312	285	187	2227
	Asturias (Principado de)	94	228	336	529	270	319	190	1966
	Baleares (Illes)	99	231	323	533	264	104	242	1796
	Canarias	129	427	613	1027	472	276	581	3525
	Cantabria	53	118	175	323	204	101	118	1092
	Castilla-La Mancha	147	419	566	890	593	319	399	3333
	Castilla y León	186	580	644	1290	617	544	401	4262
	Cataluña	659	2052	2635	2844	1658	1356	1248	12452
	Comunitat Valenciana	401	1149	1504	2025	1141	1072	996	8288
	Extremadura	72	239	244	584	248	123	362	1872
	Galicia	214	662	831	1452	761	478	494	4892
	Madrid (Comunidad de)	700	2406	2892	2009	993	672	864	10536
	Murcia (Región de)	76	313	380	641	367	241	311	2329
	Navarra (Comunidad Foral de)	41	196	190	237	150	179	97	1090
	País Vasco	154	742	870	804	583	436	313	3902
	Rioja (La)	28	83	91	112	69	54	61	498
	Ceuta (Ciudad Autónoma de)	5	10	23	19	12	4	13	86
	Melilla (Ciudad Autónoma de)	4	13	11	22	15	4	10	79
Total		3747	11894	14824	20020	10833	7538	9199	78055

Font: elaboració pròpia a partir de la mostra.

La distribució de les categories ocupacionals per comunitats autònomes revela patrons territorials clau per entendre les desigualtats en mobilitat social a Espanya. El gràfic següent mostra com la composició ocupacional varia significativament entre regions, reflectint diferències estructurals en els mercats laborals locals, els nivells educatius i les oportunitats econòmiques.

6.1 Tipus de mobilitat segons CCAA

L'estructura laboral presenta variacions significatives entre diferents territoris, reflectint les seves particularitats econòmiques i socials. Per a veure la distribució de categories ocupacionals ens podem fixar a com s'articula l'ocupació de l'entrevistat entre les diferents comunitats autònomes.

Font: elaboració pròpia a partir de la mostra.

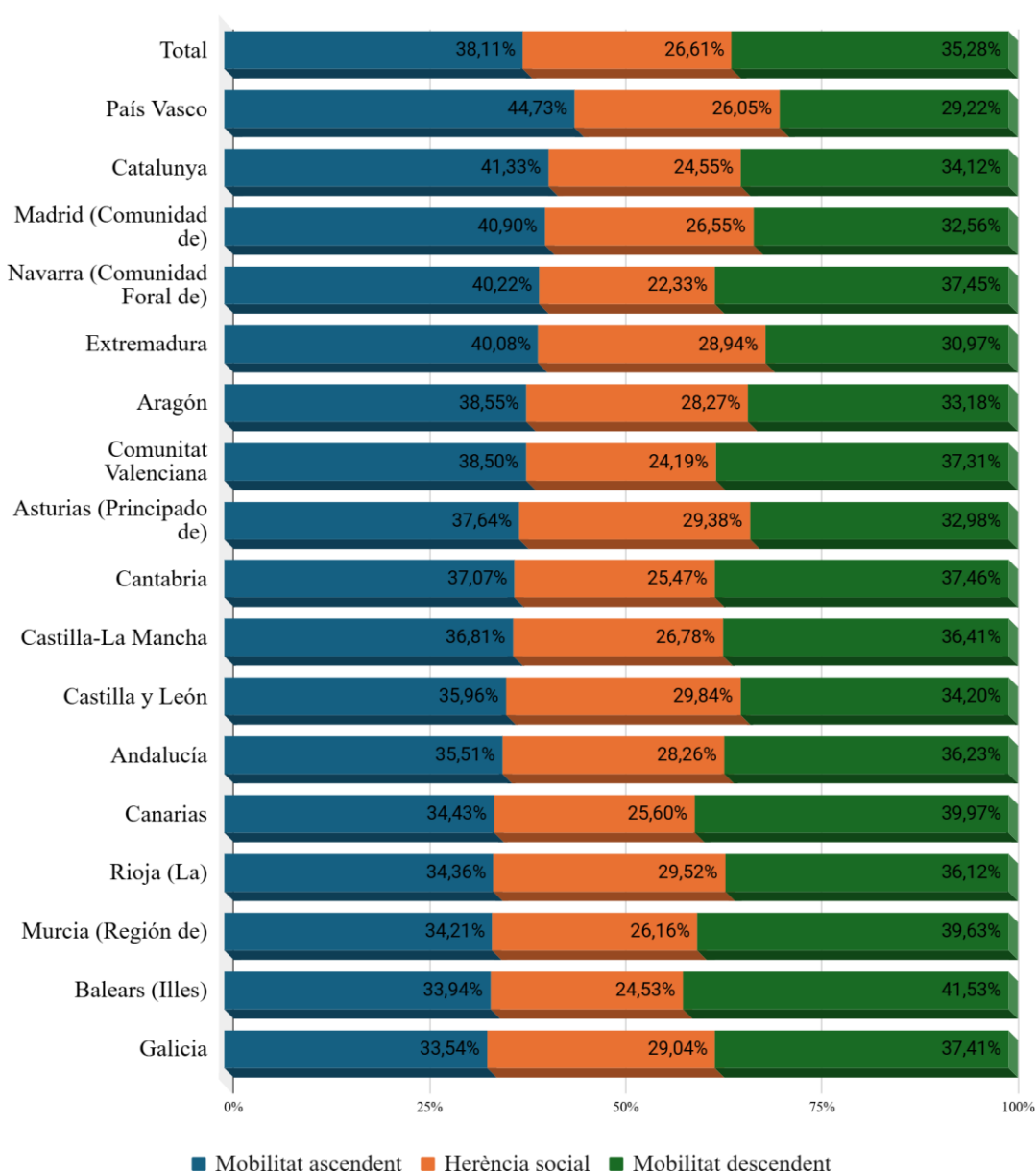
L'anàlisi de la distribució de les categories ocupacionals per comunitats autònomes revela una notable diversitat en les estructures laborals a Espanya, reflectint perfils socioeconòmics regionals clarament diferenciats. Comunitats com Madrid, el País Basc, La Rioja i Catalunya destaquen per una concentració significativament més alta de les classes ocupacionals superiors, la qual cosa suggereix un major pes d'economies basades en serveis d'alt valor afegit i sectors intensius en coneixement. Madrid, en particular, presenta el percentatge més elevat en aquestes categories superiors i, alhora, un dels més baixos en "VII. Treballadors/es no qualificats/des".

En contrast, altres regions com Extremadura, Andalusia i Múrcia mostren proporcions considerablement més elevades de treballadors/es no qualificats/des, indicant una major presència de sectors amb menor qualificació.

Algunes comunitats com La Rioja, Galícia o Castella-La Manxa evidencien una major rellevància relativa de categories agrícoles o treballadors/es manuals qualificats en comparació amb les primeres. Aquesta heterogeneïtat en la composició ocupacional de cada territori és un reflex de les diferències estructurals en els seus respectius mercats de treball i en les oportunitats econòmiques que ofereixen.

Si decidim creuar la variable que ens indica el tipus de mobilitat de la mostra amb la distribució d'aquesta última, podrem analitzar quines comunitats obtenen percentatge més elevat d'ascens, descens o herència social:

Tipus de mobilitat per CCAA

Font: elaboració pròpia a partir de la mostra.

L'anàlisi comparativa dels tipus de mobilitat social entre les diferents comunitats autònomes revela una heterogeneïtat notable en els patrons de trajectòries intergeneracionals a Espanya. En termes generals, s'observa que la suma de la mobilitat ascendent i descendent tendeix a superar el percentatge d'herència social en la majoria de les regions, així com en el conjunt nacional (on l'herència social se situa en un 26,61%, mentre que la mobilitat ascendent arriba al 38,11% i la descendent al 35,28%), suggerint un considerable dinamisme en l'estructura social, tot i que amb direccions diverses.

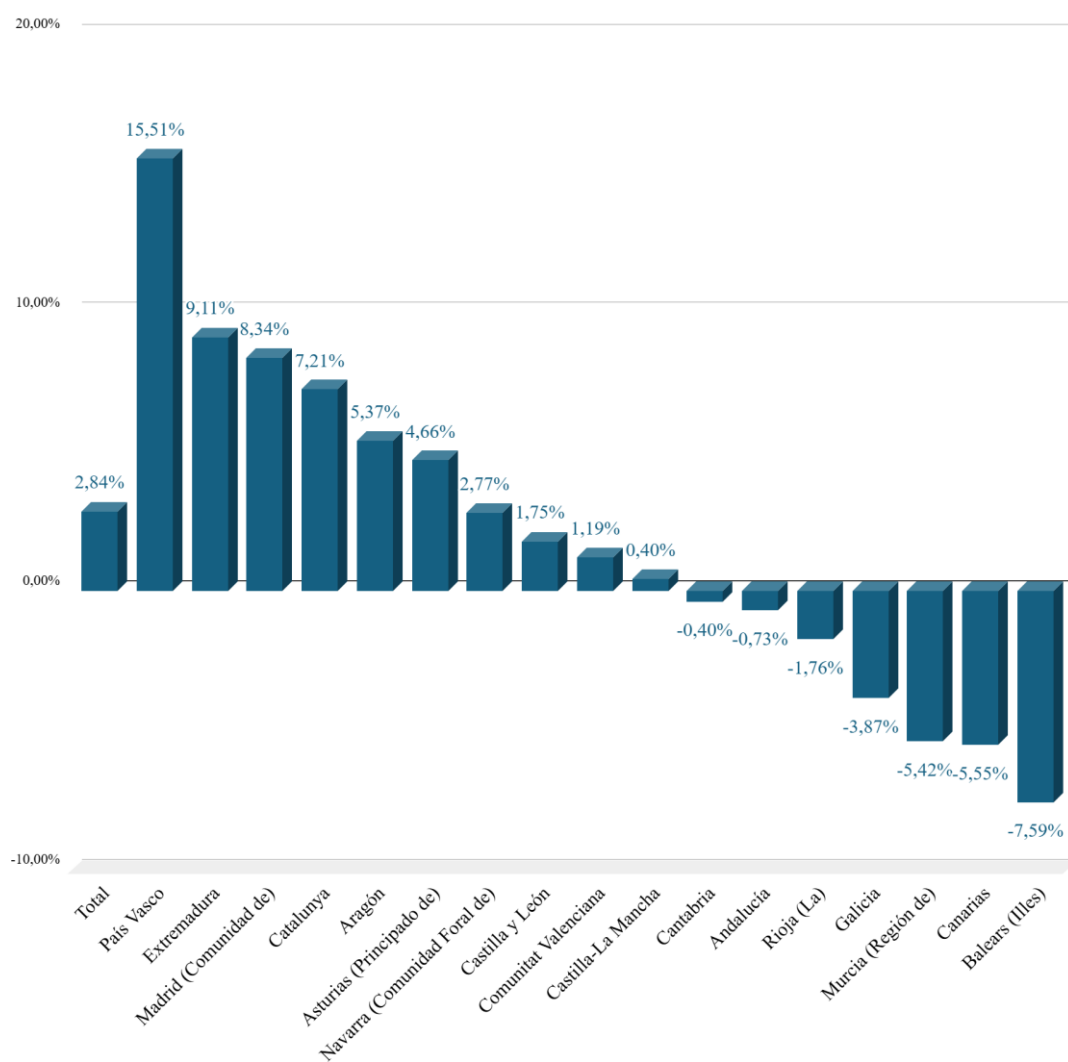
Algunes regions destaquen per una major proporció de mobilitat ascendent. El País Basc lidera aquesta tendència amb un 44,73%, seguit per Catalunya (41,33%), Madrid (40,90%), Navarra (40,22%) i Extremadura (40,08%), totes elles per sobre de la mitjana estatal. A l'altre extrem, les Illes Balears (33,94%) i Galícia (33,94%) presenten les taxes més baixes de mobilitat ascendent.

Pel que fa a l'herència social, comunitats com Astúries (29,38%), Castella i Lleó (29,84%) i La Rioja (29,52%) mostren els índexs més elevats, indicant una major persistència de la posició social entre generacions. En contrast, la mobilitat descendent és especialment pronunciada a les Illes Balears (41,53%), Canàries (39,97%) i Múrcia (39,63%), regions que superen significativament la mitjana nacional en aquest aspecte.

Aquests resultats dibuixen un mapa territorial divers de la mobilitat social, on algunes comunitats com el País Basc combinen alta mobilitat ascendent amb baixa mobilitat descendent, mentre que altres, com les Illes Balears, mostren un patró invers. Aquesta variabilitat subratlla la influència potencial de factors estructurals regionals, com les característiques del mercat laboral o les polítiques educatives i socials, en la configuració de les oportunitats de mobilitat dels seus ciutadans.

Si calculem la diferència entre el percentatge d'ascens i descens social calcularem la mobilitat neta, és a dir, un percentatge positiu o negatiu en funció del balanç de creuar aquestes dues variables, i en general, un indicador que ofereix una visió global de la capacitat de cada comunitat de generar oportunitats de progrés.

Diferència neta entre la mobilitat ascendent i descendent per CCAA

L'anàlisi de la diferència neta entre la mobilitat social ascendent i descendent per comunitats autònomes revela un panorama territorial heterogeni a Espanya pel que fa al balanç de les trajectòries socials.

En l'àmbit estatal, s'observa un lleuger predomini de la mobilitat ascendent (2,84%), però aquesta xifra amaga disparitats regionals considerables. El País Basc emergeix amb un dinamisme excepcional, presentant un saldo positiu del 15,51% a favor de l'ascens social, el més alt amb diferència.

Altres comunitats com Extremadura, Madrid, Catalunya, Aragó i Astúries també mostren un balanç net favorable a la mobilitat ascendent, superant la mitjana nacional.

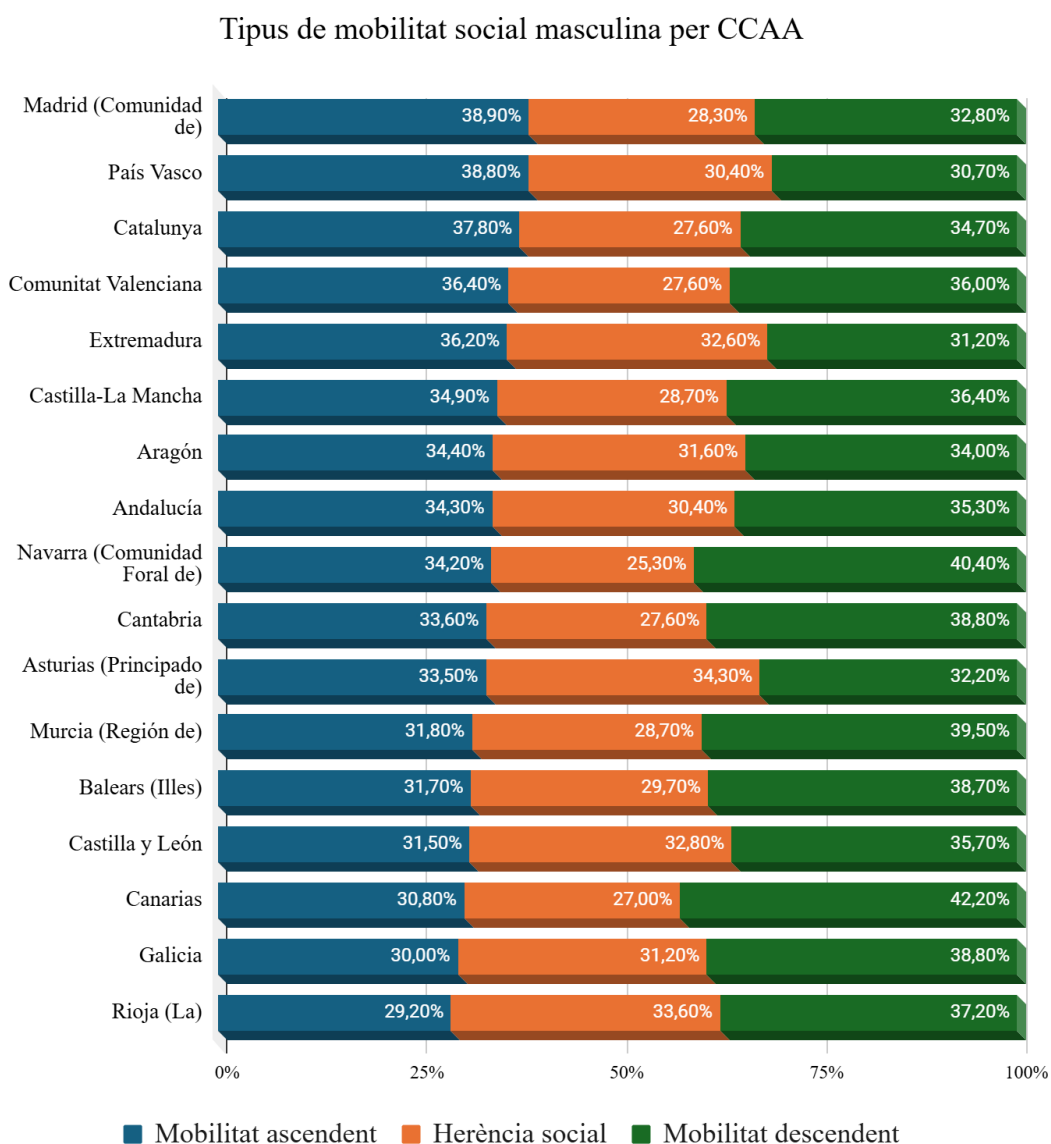
En canvi, diverses regions experimenten un predomini de la mobilitat descendent; les Illes Balears (-7,59%), Canàries (-5,55%) i Múrcia (-5,42%) registren els saldos nets més negatius, cosa que podria reflectir economies basades en sectors estacionals (turisme), que generen feblesa en l'ascensor social o un mercat laboral precari, en part pels alts índexs de temporalitat.

Comunitats com Castella-La Manxa mostren un equilibri proper a zero, mentre que d'altres com Cantàbria, Andalusia, La Rioja i Galícia ja presenten una tendència negativa més o menys marcada. Aquesta variabilitat regional en el saldo de mobilitat suggereix que les oportunitats relatives d'experimentar un ascens o un descens social estan condicionades pel context territorial específic, probablement a causa de diferències en les estructures econòmiques, mercats laborals i altres factors socioeconòmics propis de cada comunitat autònoma.

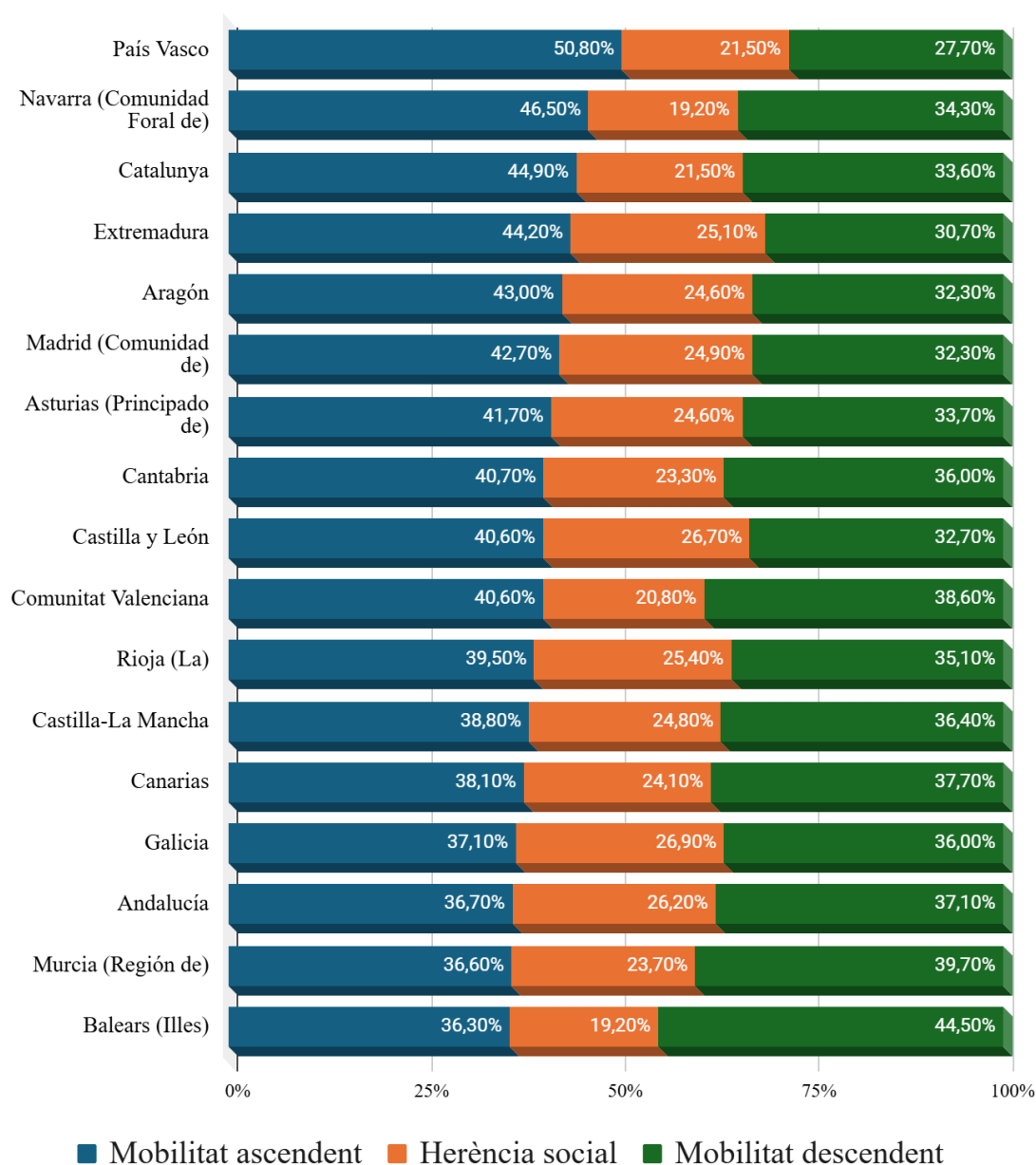
La mobilitat social depèn de factors econòmics, educatius i polítiques públiques, no només de la riquesa regional (per exemple, Madrid té un PIB alt, però la seva mobilitat neta no és la més elevada).

6.2 Tipus de mobilitat segons gènere i CCAA

La influència del gènere en les pautes de mobilitat social és un aspecte fonamental per a una anàlisi completa de les dinàmiques d'estratificació. Més enllà de les tendències generals de mobilitat, és crucial examinar si homes i dones experimenten l'ascens, el descens o l'herència de la posició social de manera similar o si, per contra, les seves trajectòries divergeixen.

Tipus de mobilitat social femenina per CCAA

L'anàlisi comparada de la mobilitat social per gènere a les diferents comunitats autònomes revela patrons divergents i matisos importants en les trajectòries d'homes i dones. En termes de mobilitat ascendent, s'observa una tendència generalitzada on les dones presenten, en la majoria de les comunitats, taxes superiors o notablement superiors a les dels homes. Per exemple, el País Basc (50,80% dones vs. 38,80% homes), Navarra (46,50% vs. 34,20%) i Catalunya (44,90% vs. 37,80%) mostren aquesta bretxa favorable a les dones de manera destacada. Fins i tot en regions on els homes tenen una mobilitat ascendent relativament alta, com Madrid (38,90% homes), les dones encara els superen (42,70%). Això suggereix que les dones, en conjunt, han experimentat un major ascens

social respecte al seu origen en comparació amb els homes.

Pel que fa a l'herència social, la tendència és generalment la inversa. Els homes tendeixen a mostrar taxes d'herència social més elevades en un bon nombre de comunitats, com ara Extremadura (32,60% homes vs. 25,10% dones), Astúries (34,30% vs. 24,60%) o La Rioja (33,60% vs. 25,40%). No obstant això, aquesta diferència no és universal i en algunes CCAA les taxes són més properes.

Finalment, respecte a la mobilitat descendent, els patrons són més variats. Si bé en algunes regions com Navarra (40,40% homes vs. 34,30% dones) o Cantàbria (38,80% vs. 36,00%) els homes podrien presentar taxes lleugerament superiors de descens, en d'altres com les Illes Balears (38,70% homes vs. 44,50% dones) o Múrcia (39,50% vs. 39,70%), les dones mostren taxes de mobilitat descendent iguals o superiors. Això indica que el risc de descendir socialment pot afectar homes i dones de manera diferent segons el context regional específic.

En conjunt, aquests gràfics subratllen que, tot i que hi ha dinàmiques comunes, la mobilitat social és una experiència generalitzada, amb les dones mostrant generalment una major propensió a la mobilitat ascendent i els homes una major tendència a l'herència social, mentre que la mobilitat descendent presenta un comportament més heterogeni segons la regió i el gènere.

7. Discussió

7.1 Contextualització

La mobilitat social constitueix una eina clau per avaluar el grau de justícia i igualtat d'oportunitats dins una societat. En el cas espanyol, aquest fenomen s'inscriu en un context històric i estructural marcat per importants transformacions socials: la transició democràtica, l'expansió educativa, la terciarització de l'economia, i les successives crisis econòmiques que han reconfigurat el mercat de treball. Aquestes dinàmiques han generat un escenari de canvi, però també de persistència de desigualtats, on les possibilitats de millorar la posició social continuen estretament vinculades a l'origen familiar.

Tal com assenyala Treiman (2000), la mobilitat intergeneracional és un bon indicador de la rigidesa o fluïdesa de les estructures socials. A través dels resultats del present estudi es constata que, malgrat l'aparició de noves oportunitats derivades del creixement dels serveis i de l'educació superior, el sistema social espanyol continua mostrant patrons de reproducció social importants, especialment en els extrems de l'escala ocupacional. Aquesta evidència reforça la lectura crítica que fan les teories del conflicte i el reproductivisme sobre els límits de la meritocràcia (Pla, 2013; Bourdieu, 1984), tot qüestionant la idea que l'esforç individual sigui suficient per assolir la mobilitat ascendent.

D'altra banda, les diferències territorials detectades en l'anàlisi indiquen que la mobilitat social no és homogènia a escala estatal, la qual cosa enllaça amb les aportacions de la quarta generació d'estudis en estratificació (Ganzeboom i Treiman, 2000), que posen l'accent en la importància dels factors institucionals i contextos regionals en els patrons de mobilitat. Aquest enfocament resulta especialment pertinent en una societat descentralitzada com l'espanyola, on l'accés a l'educació, els serveis i les oportunitats laborals pot variar significativament segons la comunitat autònoma.

En aquest sentit, el present treball s'emmarca en la línia crítica que, seguint autors com Vanoli (2021), entenen la mobilitat social com un reflex directe de la capacitat d'una societat per garantir justícia social. Els resultats obtinguts alerten sobre l'existència de barreres estructurals que dificulten l'ascens social, reforcen els privilegis heretats i perpetuen els desavantatges de classe, posant en qüestió el funcionament real de la igualtat d'oportunitats en el context espanyol contemporani.

7.2 Limitacions i aplicacions

Tot i que aquest treball es centra principalment en la mobilitat social intergeneracional, resulta pertinent fer una breu reflexió sobre la mobilitat intrageneracional, atès que aquesta constitueix una altra cara fonamental de la dinàmica social. La mobilitat intrageneracional fa referència als canvis en la posició social d'un individu al llarg de la seva vida, i sovint es veu condicionada per factors com la formació contínua, la flexibilitat del mercat laboral, les polítiques públiques i les crisis econòmiques, tal com apunten Ganzeboom, Treiman i Ultee (1991).

Aquest treball no incorpora directament aquesta perspectiva, principalment per les limitacions de les dades del Baròmetre del CIS, que no permeten fer un seguiment longitudinal de les trajectòries individuals. No obstant això, el marc analític i les variables utilitzades —especialment la combinació entre ocupació, educació i origen social— podrien ser útils per al desenvolupament de futures recerques centrades en la mobilitat intrageneracional, especialment si es combinen amb fonts longitudinals o panells sociodemogràfics.

A més, les teories de reproducció social i les aproximacions crítiques sobre el mercat laboral (Pla, 2013) ofereixen una base sòlida per aprofundir en els mecanismes que expliquen els desplaçaments socials dins la vida adulta. En aquest sentit, una línia futura de recerca podria explorar fins a quin punt els individus aconsegueixen modificar la seva posició socioeconòmica inicial mitjançant l'educació, la requalificació o la mobilitat ocupacional, i com aquestes trajectòries difereixen segons la classe d'origen o altres factors com el gènere o el territori.

7.3 Gènere

El gènere és una dimensió fonamental en l'estudi de la mobilitat social, ja que estructura de manera profunda les oportunitats d'accés a l'educació, el mercat laboral i les trajectòries professionals.

Les dones, en general, afronten condicions més desfavorables en termes d'ascens social, a causa de factors com la segregació ocupacional, la penalització per maternitat, la desigualtat salarial i la persistència de rols de gènere tradicionals (Vanoli, 2021; Pla, 2013). Això evidencia que la mobilitat social no pot ser analitzada de manera neutra, sinó que cal integrar-hi una mirada interseccional, que consideri com gènere, classe i altres eixos de desigualtat interactuen produint trajectòries de mobilitat social diferenciades.

Els resultats descriptius presentats en aquest treball sobre la distribució ocupacional per gènere il·lustren una segregació laboral horitzontal i vertical:

S'observa una "masculinització" de certes ocupacions, com les manuals qualificades (V) i les de supervisió (VI), així com una majoria masculina a la classe de servei superior (I). Per contra, les dones mostren una concentració més elevada en les feines no qualificades (VII) –una "feminització" d'aquest estrat i són majoria en sectors com el professional (II) i el de treballadores no manuals (III).

Aquesta distribució desigual és un reflex de com el gènere actua com un "mecanisme que reparteix als individus en posicions socials diferents", condicionat per processos de socialització generalitzada i per formes de discriminació que afecten les oportunitats.

Pel que fa als tipus de mobilitat social diferenciada per gènere, les dades suggereixen patrons interessants que mereixen una anàlisi més profunda amb models estadístics que incorporin la interacció. S'observa una tendència generalitzada on les dones presenten, en moltes comunitats, taxes de mobilitat ascendent superiors a les dels homes. Això podria estar vinculat, entre altres factors, a la massiva incorporació de la dona a nivells educatius mitjans i alts en les darreres dècades.

Per altra banda, els homes semblen mostrar, en diverses regions, una major proporció d'herència social. Aquesta major tendència a la permanència podria estar relacionada amb la transmissió de certs tipus de capital (econòmic o ocupacional específic) per via paterna o amb estructures de mercat laboral que tradicionalment han afavorit la continuïtat masculina en determinades ocupacions.

La mobilitat descendent, en canvi, presenta patrons més heterogenis, suggerint que el risc de descendir socialment pot afectar homes i dones de manera diferent segons el context

regional i els sectors econòmics predominants.

En conclusió, tot i les limitacions d'aquest estudi específic per a una anàlisi d'interacció entre classe i gènere en la mobilitat, el gènere apareix com una dimensió ineludible. No només modifica els resultats globals de mobilitat, sinó que revela mecanismes particulars de reproducció i canvi social per a homes i dones. Seguint aquesta tònica, futures investigacions o extensions del treball podrien construir un model analític més complet i ajustat a la realitat social, amb capacitat per visibilitzar la “meitat invisible” dels processos de mobilitat social, tradicionalment relegada per la manca de dades o pel biaix androcèntric de molts estudis previs.

8. Conclusions

La mobilitat social intergeneracional a Espanya està fortament condicionada per l'origen de classe (H1).

Els resultats del treball confirmen de manera clara la hipòtesi inicial segons la qual l'origen social influeix decisivament en la posició ocupacional assolida per les persones a Espanya.

Les anàlisis, tant descriptives com inferencials, han demostrat que la classe social dels pares exerceix una influència decisiva i estadísticament significativa en la posició ocupacional assolida pels fills i filles.

Aquesta transmissió intergeneracional de l'estatus és especialment evident en els extrems de l'escala social: s'observa una notable "herència" o immobilitat a les classes de servei superior (I) i professionals (II), on els fills tenen *odds* molt elevades de romandre en aquestes posicions privilegiades (OR de 62,35 per a I→I i 68,96 per a II→II, en comparació amb la doble referència a la classe VII).

De manera similar, la classe VII (treballadors no qualificats) també mostra una considerable rigidesa, amb una taxa d'herència del 28,3%. Pel que fa a l'accés a les ocupacions superiors (Classes I i II), els seus descendents hi tenen una presència molt reduïda (al voltant del 8,8%), la qual cosa contrasta fortament amb les oportunitats dels fills provinents de classes més altes, dels quals aproximadament un 50% (un 46,4% dels fills de Classe I i un 52,4% dels fills de Classe II) assoleix aquestes mateixes posicions de privilegi”.

Aquests fets donen suport als plantejaments de les teories del conflicte i del reproductivisme, particularment les idees de Bourdieu sobre com les estructures socials i el capital heretat actuen com a barreres a una mobilitat social plenament oberta, qüestionant així l'ideal d'una societat purament meritocràtica.

L'educació actua com el principal mecanisme d'ascens social, però també com a vehicle de reproducció (H2).

La segona hipòtesi del treball, centrada en el paper de l'educació, queda àmpliament sostinguda pels resultats dels models de regressió logística multinomial i les anàlisis descriptives.

S'evidencia de manera clara que el nivell educatiu és el predictor més potent de la posició

ocupacional assolida per les persones entrevistades, superant significativament la influència directa de l'origen social quan es consideren els models de manera individual (amb una pseudo R-quadrat de Nagelkerke de 0,437 per al model educatiu enfront del 0,165 per al model d'origen social).

Les *odds ratios* demostren que els individus amb estudis superiors multipliquen de forma extraordinària les seves possibilitats relatives d'accedir a les categories ocupacionals més altes (com la Classe de Servei Superior, amb un OR ≈ 131 , o la de Professionals, amb un OR ≈ 780 , en comparació amb aquells sense estudis). Aquests resultats constaten el paper crucial de l'educació com a motor de mobilitat ascendent, especialment facilitant l'accés a posicions de major qualificació i estatus per a aquells que assoleixen els nivells formatius més elevats.

Tanmateix, els resultats també revelen la dualitat de l'educació, ja que l'origen social condiciona fortament el nivell d'estudis assolit, fet que limita la capacitat intrínseca de l'educació per actuar com un mecanisme purament igualador.

L'anàlisi de la distribució del nivell educatiu en funció de la classe ocupacional dels pares il·lustra com l'accés a l'educació superior i a una formació de qualitat està socialment estratificat: els fills de classes superiors (I i II) tenen una probabilitat molt més gran (entre el 67% i el 80%) d'assolir estudis superiors o formació professional que els fills de treballadors no qualificats (classe VII), dels quals només al voltant d'un 26% aconsegueix aquests nivells. Aquesta presència diferencial en el sistema educatiu, amb una major concentració de fills de treballadors (agrícoles o manuals) en categories educatives baixes, confirma que l'educació, lluny de ser un camp neutre, reflecteix i pot arribar a reproduir les desigualtats d'origen, una perspectiva alineada amb els plantejaments de les teories reproductivistes.

Així doncs, l'educació emergeix com un mecanisme complex: és la via principal per a l'ascens social individual, oferint oportunitats de millora respecte a la posició d'origen, però no aconsegueix per si sola trencar completament les barreres estructurals imposades per la classe social.

La seva eficàcia com a "ascensor social" depèn, en gran manera, del context socioeconòmic familiar, del tipus de sistema educatiu i de les oportunitats posteriors en el mercat laboral, evidenciant que la meritocràcia educativa opera dins d'un marc de desigualtats preexistents.

Existeixen diferències territorials notables en la mobilitat social (H3) Tot i que la descendència d'un teixit més urbà o agrari no és un indicador decisiu en l'estudi de la mobilitat social ascendent.

La tercera hipòtesi d'aquest treball, que explora la dimensió territorial de la mobilitat social a Espanya, queda àmpliament confirmada en la seva part fonamental sobre l'existència de notables diferències regionals, tot i que la relació postulada entre el caràcter urbà o rural i la mobilitat ascendent es revela més complexa i requereix matisacions significatives. L'anàlisi de les dades evidencia que els patrons de mobilitat social no són homogenis a tot l'Estat, sinó que presenten una considerable variabilitat en funció de la comunitat autònoma. El test de la ki-quadrat estableix de manera concloent una associació estadísticament significativa entre la regió de residència i el tipus de mobilitat social experimentada.

Aquesta heterogeneïtat es manifesta de forma clara tant en la distribució de les categories ocupacionals i taxa de mobilitat neta dins de cada comunitat autònoma.

L'anàlisi detallada dels indicadors de mobilitat per CCAA revela un mapa divers. Comunitats com el País Basc emergeixen amb un dinamisme excepcional, presentant la taxa de mobilitat ascendent més alta (44,73%) i, conseqüentment, el saldo de mobilitat neta més favorable (+15,51%).

Altres regions com Extremadura (40,08% d'ascens; +9,11% neta), la Comunitat de Madrid (40,90% d'ascens; +8,34% neta) i Catalunya (41,33% d'ascens; +7,21% neta) també se situen entre aquelles amb una major propensió a la mobilitat ascendent neta, superant la mitjana estatal (+2,84% neta). Aquestes xifres suggereixen que, en aquests territoris, les oportunitats relatives d'ascens social són considerablement més altes que en altres.

Per contra, diverses comunitats autònomes mostren un panorama menys favorable, amb una mobilitat descendent neta que indica majors dificultats per al progrés social intergeneracional. Les Illes Balears (amb només un 33,94% de mobilitat ascendent i una mobilitat neta del -7,59%), Canàries (-5,55% neta) i la Regió de Múrcia (-5,42% neta) registren els saldos més negatius, la qual cosa podria reflectir, com s'apunta al treball, economies més dependents de sectors estacionals com el turisme, que poden generar mercats laborals més precaris i amb menys vies d'ascens consolidat.

Pel que fa a la subhipòtesi que vinculava una major mobilitat ascendent a les comunitats més urbanes (com Madrid o Catalunya) enfront de les més rurals (com Astúries o

Extremadura), els resultats del teu treball indiquen que aquesta relació no és directa ni senzilla, portant a una matisació d'aquesta part de la H3. Com bé assenyaless a les teves conclusions, "contràriament a la hipòtesi inicial, algunes regions post agràries i tradicionalment rurals com Extremadura o Astúries presenten nivells destacats de mobilitat ascendent, mentre que altres territoris més urbanitzats mostren majors índexs d'herència o descens social." Aquesta troballa és clau, ja que suggereix que la capacitat d'una regió per generar mobilitat social depèn més del seu model econòmic específic, l'estructura del seu mercat laboral, el nivell d'industrialització o terciarització avançada, les polítiques públiques implementades i altres factors institucionals, que no pas d'una simple classificació basada en el grau d'urbanització.

En definitiva, la H3 es confirma robustament en la seva afirmació sobre l'existència de diferències territorials significatives en els patrons i resultats de la mobilitat social a Espanya. No obstant això, la relació inicialment hipotetitzada entre el caràcter urbà/rural i la mobilitat ascendent es revela més complexa, indicant que són les estructures econòmiques i institucionals particulars de cada regió les que juguen un paper més decisiu en la configuració del divers mosaic de la mobilitat social al país.

Les dades d'aquest treball evidencien que ni el sistema educatiu ni el mercat laboral apareixen com espais completament neutres on l'origen social no tingui cap pes, malgrat el paper crucial de l'educació com a via potencial d'ascens.

Les oportunitats reals de millora depenen en gran manera de la classe social d'origen, això exigeix una reflexió crítica per part dels responsables polítics i socials, ja que la identificació empírica de barreres estructurals a la mobilitat social, especialment vinculades a l'origen familiar, a la formació acadèmica i al context territorial, pot servir com a base per orientar intervencions públiques més eficients i focalitzades. Si la societat espanyola aspira a una redistribució efectiva de les oportunitats, és fonamental actuar sobre els factors que dificulten l'ascens social, especialment en les classes socials més baixes.

Una línia evident de continuació seria aprofundir en l'anàlisi de la mobilitat social intrageneracional, és a dir, els canvis en l'estatus socioeconòmic dins la mateixa trajectòria vital de les persones. Aquesta dimensió no s'ha pogut abordar en aquest treball per limitacions del disseny de les dades del CIS, però representa un camp de recerca fonamental per entendre com es construeixen i erosionen les trajectòries socials al llarg del temps. Aquest enfocament interseccional i dinàmic permetria enriquir la comprensió del fenomen i detectar amb més precisió els mecanismes que obstaculitzen el progrés social.

Tant el model com els resultats d'aquest treball, juntament amb la seva estructura metodològica, obren camí per a investigacions futures que puguin examinar amb major profunditat les dinàmiques de mobilitat en un context comparat en l'àmbit internacional, especialment en relació amb els sistemes educatius, les polítiques d'ocupació nacionals i els efectes de les crisis econòmiques en la transmissió intergeneracional de l'estatus social, cosa que permet poder trobar diferències o similituds amb països que puguin compartir estructures socials, territorials o econòmiques amb Espanya.

9. Bibliografía

-Sofia Vanoli Imperiale (2021). Clase, género y movilidad social: articulaciones conceptuales para el estudio de la reproducción social.

-Pla, Jesica (2013). Reflexiones sobre el uso del concepto de clase para el estudio de la movilidad social. En Eduardo Chávez Molina (Comp.), Aportes a los estudios sobre desigualdad y movilidad social en el mundo contemporáneo. Ciudad Autónoma de Buenos Aires (Argentina): Imago Mundi.

-Ganzeboom, H. B. G., Treiman, D. J., & Ultee, W. C. (1991). Comparative intergenerational stratification research: Generations and beyond. *Annual Review of Sociology*, 17, 277–302.

-Hout, M., & Di Prete, T. A. (2006). What we have learned. RC28's contributions to knowledge about social stratification. *Research in Social Stratification and Mobility*, 24, 1–20.

-Little, W. (2023). *Theoretical perspectives on social inequality*. In *Introduction to sociology – 3rd Canadian edition*.

-Fachelli, S.; López-Roldán, P. (2015). ¿Somos más móviles incluyendo a la mitad invisible?

-Treiman, D. J. & Ganzeboom, H. B. G. (2000). The fourth generation of comparative stratification research. In Quah, S. R. and Sales, A. (Eds.), *The International Handbook of Sociology*.

-Luque-Martínez, T., Kamakura, W. A., & del Barrio-García, S. (2024). How social and economic conditions impact socioeconomic mobility. The case of Spain. *Research in Social Stratification and Mobility*, 91, 100931. <https://doi.org/10.1016/J.RSSM.2024.100931>

-Fachelli, S.; López-Roldán, P.; Segura-Carrillo, C. (2023). La incidencia de la experiencia laboral en la movilidad social intergeneracional en España. *Revista Internacional de Sociología*, 81, 2, 1-23.

-López Roldán; P.; Fachelli, S. (2022). La influencia de la educación y de la experiencia laboral en la movilidad social: estudio de las cohortes nacidas entre 1926 y 1981 en España. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 179: 79-102.

-Fachelli, S.; Jorrat, J. R. & López-Roldán, P. (2021). Intergenerational class mobility over birth cohorts in Argentina and Spain. *Revista Española de Sociología*, 30, 3, a59, 1-20.

-Fachelli, S.; López-Roldán, P. (2021). Comparative Perspectives on Social Indicators. *Social Indicators Research*.

-Fachelli, S.; López-Roldán, P. (2013). Análisis de Datos Estadísticos. Análisis de Movilidad Social.

-European Social Survey (ESS)

-International Social Survey Programme (ISSP)

-European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)

-Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS)

-López-Roldán, P.; Fachelli, S. (2015). Metodología de la Investigación Social Cuantitativa. Bellaterra (Cerdanyola del Vallès): Dipòsit Digital de Documents, Universitat Autònoma de Barcelona. 1ª edición.

10. Annex

Annex 1. Resultats del 1r model de regressió logística multinomial

		Estimaciones de parámetro						95% de intervalo de confianza para Exp(B)	
Ocupació de l'entrevistat de 30 a 95 anys en format EGP7 ^a		B	Desv. Error	Wald	gl	Sig.	Exp(B)	Limite inferior	Limite superior
I. Classe de servei superior	Intersecció	-.2391	,085	785,326	1	,000			
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=1, 00]	4,133	,129	1019,433	1	,000	62,350	48,379	80,355
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=2, 00]	3,199	,127	635,864	1	,000	24,503	19,109	31,420
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=3, 00]	1,828	,094	375,493	1	,000	6,223	5,173	7,488
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=4, 00]	1,076	,101	113,571	1	,000	2,932	2,406	3,573
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=5, 00]	1,012	,099	104,623	1	,000	2,752	2,267	3,341
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=6, 00]	1,163	,105	122,766	1	,000	3,201	2,605	3,932
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=7, 00]	0 ^a	-	-	0	-	-	-	-
II. Professionals	Intersecció	-1,523	,058	680,333	1	,000			
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=1, 00]	3,543	,112	1000,307	1	,000	34,560	27,748	43,044
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=2, 00]	4,234	,100	1807,707	1	,000	68,963	56,736	83,625
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=3, 00]	2,291	,065	1228,052	1	,000	9,888	8,699	11,240
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=4, 00]	,946	,072	174,836	1	,000	2,577	2,239	2,965
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=5, 00]	1,220	,068	323,251	1	,000	3,388	2,966	3,870
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=6, 00]	1,429	,072	393,148	1	,000	4,175	3,625	4,809
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=7, 00]	0 ^a	-	-	0	-	-	-	-
III. Treballadores/es no manuals	Intersecció	-.784	,044	315,491	1	,000			
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=1, 00]	2,798	,105	705,865	1	,000	16,406	13,347	20,167
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=2, 00]	2,822	,094	900,969	1	,000	16,811	13,982	20,213
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=3, 00]	1,840	,052	1235,146	1	,000	6,300	5,685	6,980
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=4, 00]	,532	,058	84,496	1	,000	1,703	1,520	1,908
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=5, 00]	1,080	,053	411,690	1	,000	2,944	2,652	3,267
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=6, 00]	1,241	,058	461,726	1	,000	3,459	3,089	3,873
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=7, 00]	0 ^a	-	-	0	-	-	-	-
Treballadores/es agrícoles qualificats	Intersecció	-.186	,037	25,704	1	,000			
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=1, 00]	1,666	,106	246,969	1	,000	5,294	4,300	6,516
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=2, 00]	1,748	,093	350,308	1	,000	5,743	4,782	6,897
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=3, 00]	1,359	,046	871,678	1	,000	3,892	3,556	4,259
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=4, 00]	1,114	,047	562,588	1	,000	3,046	2,778	3,340
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=5, 00]	,820	,046	316,773	1	,000	2,270	2,074	2,485
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=6, 00]	,884	,051	298,331	1	,000	2,420	2,189	2,675
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=7, 00]	0 ^a	-	-	0	-	-	-	-
V. Treballadores/es manuals qualificats	Intersecció	-.542	,041	176,735	1	,000			
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=1, 00]	,739	,128	33,373	1	,000	2,093	1,629	2,689
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=2, 00]	,871	,110	62,488	1	,000	2,380	1,925	2,966
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=3, 00]	,594	,053	125,791	1	,000	1,812	1,633	2,010
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=4, 00]	,709	,053	179,784	1	,000	2,032	1,832	2,254
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=5, 00]	1,066	,050	460,185	1	,000	2,902	2,633	3,199
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=6, 00]	,817	,056	211,542	1	,000	2,263	2,028	2,527
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=7, 00]	0 ^a	-	-	0	-	-	-	-
VI. Superintendents de treballadores/es manuals	Intersecció	-1,035	,048	459,795	1	,000			
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=1, 00]	1,205	,131	84,428	1	,000	3,336	2,580	4,314
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=2, 00]	,912	,124	54,237	1	,000	2,488	1,952	3,172
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=3, 00]	,783	,061	166,800	1	,000	2,188	1,943	2,465
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=4, 00]	,866	,061	204,227	1	,000	2,378	2,111	2,678
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=5, 00]	,748	,059	159,539	1	,000	2,114	1,882	2,374
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=6, 00]	1,518	,061	622,731	1	,000	4,565	4,052	5,143
	[Ocupació dominant dels pares en format EGP7=7, 00]	0 ^a	-	-	0	-	-	-	-

a. La categoria de referencia es: VII. Treballadores/es no qualificats/des.

b. Este parámetro está establecido en cero porque es redundante.

Annex 2. Resultats del 2n model de regressió logística multinomial

		Estimaciones de parámetro						95% de intervalo de confianza para Exp(B)	
Ocupació de l'entrevistat de 30 a 65 anys en format EGP7 ^a		B	Desv. Error	Wald	gl	Sig.	Exp(B)	Límite inferior	Límite superior
I. Classe de servei superior	Intersecció	-3,183	,241	175,068	1	,000			
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=1,00]	4,874	,249	382,306	1	,000	130,827	80,263	213,243
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=2,00]	2,424	,246	97,374	1	,000	11,291	6,977	18,274
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=3,00]	2,873	,246	136,474	1	,000	17,694	10,926	28,654
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=4,00]	1,368	,244	31,475	1	,000	3,929	2,436	6,337
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=5,00]	1,153	,250	21,341	1	,000	3,168	1,942	5,168
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=6,00]	0 ^b	.	.	0	.	.	.	.
II. Professionals	Intersecció	-3,029	,223	183,721	1	,000			
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=1,00]	6,659	,232	826,824	1	,000	779,738	495,254	1227,635
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=2,00]	2,360	,229	106,610	1	,000	10,595	6,769	16,585
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=3,00]	2,342	,231	103,009	1	,000	10,402	6,618	16,351
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=4,00]	,040	,234	,029	1	,864	1,041	,658	1,646
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=5,00]	-,132	,250	,276	1	,599	,877	,537	1,432
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=6,00]	0 ^b	.	.	0	.	.	.	.
III. Treballadors/es no manuals	Intersecció	-2,547	,178	204,490	1	,000			
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=1,00]	5,322	,189	796,561	1	,000	204,696	141,454	296,213
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=2,00]	3,789	,181	438,535	1	,000	44,211	31,011	63,029
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=3,00]	3,878	,182	454,033	1	,000	48,330	33,830	69,045
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=4,00]	1,762	,180	95,745	1	,000	5,827	4,094	8,294
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=5,00]	1,260	,185	46,568	1	,000	3,526	2,455	5,064
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=6,00]	0 ^b	.	.	0	.	.	.	.
Treballadors/es agrícoles qualificats	Intersecció	-,120	,070	2,928	1	,087			
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=1,00]	1,969	,095	427,183	1	,000	7,167	5,946	8,638
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=2,00]	1,463	,077	362,509	1	,000	4,317	3,714	5,018
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=3,00]	1,444	,079	330,275	1	,000	4,237	3,626	4,951
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=4,00]	,613	,073	71,402	1	,000	1,847	1,602	2,129
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=5,00]	,357	,076	21,849	1	,000	1,429	1,230	1,659
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=6,00]	0 ^b	.	.	0	.	.	.	.
V. Treballadors/es manuals qualificats	Intersecció	-,324	,074	19,084	1	,000			
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=1,00]	,505	,110	21,038	1	,000	1,657	1,335	2,055
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=2,00]	1,012	,082	153,216	1	,000	2,750	2,343	3,228
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=3,00]	,386	,087	19,505	1	,000	1,471	1,240	1,747
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=4,00]	,347	,077	20,308	1	,000	1,415	1,217	1,646
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=5,00]	,461	,080	32,874	1	,000	1,585	1,354	1,856
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=6,00]	0 ^b	.	.	0	.	.	.	.
VI. Supervisors/es de treballadors/es manuals	Intersecció	-,875	,088	97,692	1	,000			
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=1,00]	,756	,125	36,850	1	,000	2,129	1,668	2,718
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=2,00]	1,077	,096	125,116	1	,000	2,935	2,431	3,545
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=3,00]	,875	,100	76,056	1	,000	2,398	1,970	2,919
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=4,00]	,582	,091	40,505	1	,000	1,790	1,496	2,141
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=5,00]	,543	,095	32,472	1	,000	1,721	1,428	2,074
	[Estudis de l'entrevistat en edat 30_65=6,00]	0 ^b	.	.	0	.	.	.	.

a. La categoria de referencia es: VII. Treballadors/es no qualificats/des.

b. Este parámetro está establecido en cero porque es redundante.

Annex 3. Codi de SPSS

```
DO IF (EDAD >= 30 AND EDAD <= 65).  
RECODE OCUMAR11 (1=1) (2=2) (3=3) (4=3) (5=4) (6=4) (7=5) (8=6) (9=7) (10 thru Highest=SYSMIS)  
INTO  
    ENT_EGP7.  
END IF.
```

```
RECODE OCUPAPAD OCUPAMAD (1=1) (2=2) (3=3) (4=3) (5=3) (6=4) (7=5) (8=6) (9=7) (10 thru  
Highest=SYSMIS).
```

```
COMPUTE DomEGP7 = MIN(OCUPAPAD, OCUPAMAD).
```

```
VARIABLE LABELS DomEGP7 "Ocupació dominant dels pares en format EGP7".
```

```
VARIABLE LABELS ENT_EGP7 "Ocupació de l'entrevistat de 30 a 65 anys en format EGP7".
```

```
CROSSTABS  
  /TABLES=DomEGP7 BY ENT_EGP7  
  /FORMAT=AVALUE TABLES  
  /CELLS=COUNT  
  /COUNT ROUND CELL.
```

```
CROSSTABS  
  /TABLES=ENT_EGP7 BY SEXO  
  /FORMAT=AVALUE TABLES  
  /CELLS=COUNT  
  /COUNT ROUND CELL.
```

```
RECODE ESTUDIOS (1=6) (2=5) (3=4) (4=3) (5=2) (6=1) (7 thru Highest=SYSMIS) INTO EstReco.  
VARIABLE LABELS EstReco "Estudis de l'entrevistat excloent els NC/NC i invertint l'ordre".
```

```
COMPUTE TipusMob = 0.  
IF (ENT_EGP7 < DomEGP7) TipusMob = 1. /* Ascens */  
IF (ENT_EGP7 = DomEGP7) TipusMob = 2. /* Igual */  
IF (ENT_EGP7 > DomEGP7) TipusMob = 3. /* Descens */
```

```
RECODE TipusMob (0=SYSMIS).
```

```
VARIABLE LABELS TipusMob "Tipus de mobilitat social de l'entrevistat".
```

```
FREQUENCIES VARIABLES=TipusMob  
  /ORDER=ANALYSIS.
```

```
CROSSTABS  
  /TABLES=DomEGP7 BY TipusMob  
  /FORMAT=AVALUE TABLES  
  /CELLS=COUNT  
  /COUNT ROUND CELL.
```

CROSSTABS

/TABLES=SEXO BY TipusMob
/FORMAT=AVALUE TABLES
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.

PLUM ENT_EGP7 BY DomEGP7

/CRITERIA=CIN(95) DELTA(0) LCONVERGE(0) MXITER(100) MXSTEP(5) PCONVERGE(1.0E-6)
SINGULAR(1.0E-8)
/LINK=LOGIT
/PRINT=FIT PARAMETER SUMMARY TPARALLEL.

NOMREG ENT_EGP7 (BASE=LAST ORDER=ASCENDING) BY DomEGP7

/CRITERIA CIN(95) DELTA(0) MXITER(100) MXSTEP(5) CHKSEP(20) LCONVERGE(0)
PCONVERGE(0.000001)
SINGULAR(0.00000001)
/MODEL
/STEPWISE=PIN(.05) POUT(0.1) MINEFFECT(0) RULE(SINGLE) ENTRYMETHOD(LR)
REMOVALMETHOD(LR)
/INTERCEPT=INCLUDE
/PRINT=PARAMETER SUMMARY LRT CPS STEP MFI.

FREQUENCIES VARIABLES=Estudis30_65

/ORDER=ANALYSIS.

CROSSTABS

/TABLES=Estudis30_65 BY SEXO
/FORMAT=AVALUE TABLES
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.

CROSSTABS

/TABLES=DomEGP7 BY Estudis30_65
/FORMAT=AVALUE TABLES
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.

NOMREG ENT_EGP7 (BASE=LAST ORDER=ASCENDING) BY Estudis30_65

/CRITERIA CIN(95) DELTA(0) MXITER(100) MXSTEP(5) CHKSEP(20) LCONVERGE(0)
PCONVERGE(0.000001)
SINGULAR(0.00000001)
/MODEL
/STEPWISE=PIN(.05) POUT(0.1) MINEFFECT(0) RULE(SINGLE) ENTRYMETHOD(LR)
REMOVALMETHOD(LR)
/INTERCEPT=INCLUDE
/PRINT=PARAMETER SUMMARY LRT CPS STEP MFI.

CROSSTABS

```
/TABLES=Estudis30_65 BY TipusMob  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

CROSSTABS

```
/TABLES=CCAA BY ENT_EGP7  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

CROSSTABS

```
/TABLES=CCAA BY ENT_EGP7  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

CROSSTABS

```
/TABLES=CCAA BY TipusMob  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

CROSSTABS

```
/TABLES=CCAA BY TipusMob SEXO  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```